

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

**PORTRÉT IVO HUCLA, OSOBNOSTI ŠTÁHLAVICKÉHO
REGIONU**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jaroslava Havlíková
Specializace v pedagogice
Český jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PaedDr. Jiří Staněk, CSc.

Plzeň, 2013

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem *Portrét Ivo Hucla, osobnosti štáhlavického regionu* napsala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.“

V Měcholupech dne 29. 3. 2013

podpis

Poděkování

Srdečně děkuji PaedDr. Jiřímu Staňkovi, CSc. za odborné vedení a cenné rady při zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat Ivo Huclovi za pomocnou ruku, kterou mi poskytl při tvorbě práce, a především za možnost nahlédnutí do jeho soukromí. Také děkuji své rodině za psychickou podporu.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta pedagogická

Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jaroslava HAVLÍKOVÁ**
Osobní číslo: **P10B0595P**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Český jazyk se zaměřením na vzdělávání**
Název tématu: **Portrét Ivo Hucla, osobnosti štáhlavického regionu**
Zadávací katedra: **Katedra českého jazyka a literatury**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Region Štáhlavicko.
2. Ivo Hucl - portrét.
3. Ivo Hucl - literární dílo a výtvarná kritika.
4. Ivo Hucl jako osobnost regionu.

OBSAH	5
1 Úvod	7
2 Region Št'áhlavsko a Št'áhlavicko	7
2.1 Geografické údaje	7
2.2 Historie	8
2.2.1 Historie Št'áhlav	8
2.2.2 Historie Št'áhlavic	9
2.3 Kulturní památky	9
2.4 Život ve Št'áhlavech	10
2.5 Bezejmenná čajovna	10
3 Ivo Hucl – portrét	11
3.1 Dětství a dospívání	11
3.2 Zaměstnání	12
3.3 Zkušenosti s gestalt terapií	14
3.4 Léta v klášterech	15
3.5 Cestování a koníčky	18
3.6 Ohlédnutí za minulostí	19
3.6.1 Vliv reálného socialismu	19
3.6.2 Vztah k předchozím zaměstnáním	20
3.7 Založení Čajovny ve Št'áhlavicích	20
3.8 Filosofie čaje	22
4 Ivo Hucl – dílo a výtvarná kritika	23
4.1 Literární tvorba	23
4.2 Inspirace	25
4.3 Ostrovní básně	28
4.4 Výtvarná kritika	39

4.5	Scenáristika a film	39
5	Ivo Hucl jako osobnost regionu	40
5.1	Vztah k regionu	40
5.2	Festival čajové kultury	42
5.3	Tibet myslí	44
6	Závěr	45
	Resumé	46
	Seznam použité literatury	47

1 Úvod

V bakalářské práci na téma *Portrét Ivo Hucla, osobnosti štáhlavického regionu*, se pokusím o zachycení jedinečnosti tohoto básníka, spisovatele a organizátora, budu se zabývat místem, ve kterém žije, a hlavně bych chtěla představit jeho literární tvorbu a vztah k Západočeskému kraji.

Toto téma jsem si vybrala proto, že Ivo je zajímavý nejen jako osobnost, ale i tvorbou, která dosud nevešla ve všeobecné povědomí. V jeho názorech a myšlenkách se nachází něco netypického a pro dnešní dobu zcela výjimečného. Již v minulých letech mi setkání s Ivem vždy přinášela neobvykle pohodový a příjemný pocit, působila na mě jeho charismatická osobnost, jakoby rozsévající všude v okolí optimismus.

Hlavním cílem mé práce je pokus o nahlédnutí na Ivo Hucla z širšího úhlu pohledu. Budu se snažit seznámit s jeho osobností, minulostí, organizátorskou prací, a především s jeho literární tvorbou se zaměřením na sbírku veršů *Ostrovní básně*. Pokusím se představit Ivo Hucla jako básníka, mistra čaje a jako organizátora regionálních událostí. Vše s nádechem jeho filosofického myšlení.

V první kapitole práce bude přiblíženo místo, kde Ivo žije a tvoří. V další se budu věnovat jeho portrétu a životní cestě. Třetí kapitola bude patřit Ivovu dílu - literární tvorbě a scenáristice. Poslední kapitola nám představí autora jako osobnost Západočeského kraje a štáhlavického regionu.

Při tvorbě bakalářské práce budu čerpat především z informací, které mi, doufám, poskytne Ivo Hucl, z článků západočeských novin a jediné primární literatury – sbírky *Ostrovní básně*.

2 Region Štáhlavsko a Štáhlavicko

2.1 Geografické údaje

Štáhlavy jsou obec nacházející se v Plzeňském kraji. Od roku 2007 jsou součástí okresu Plzeň-město. Obec je rozdělena na dvě části - obec Štáhlavy a obec Štáhlavice.

Štáhlavy leží na levém břehu řeky Úslavy v nadmořské výšce 360 m. n. m. Žije zde

1933 obyvatel¹. Znakem obce Štáhlavy je polcený štít, v pravém černo-červeně polceném poli pět stříbrných koulí uspořádaných do tvaru kříže a v levém modrém poli tři stříbrná břevna².

Obec Štáhlavice se nachází asi 2 kilometry jihozápadně od Štáhlav. Trvalé bydliště tu má 513 obyvatel³.

2.2 Historie

2.2.1 Historie Štáhlav

Ve středověku byla obec Štáhlavy původně majetkem panovníka. Roku 1239 byla obec darována Václavem I. kostelu sv. Vavřince na Hradě Plzni. Za vlády Václava II. byla založena roku 1295 nová Plzeň, k níž byly na nadcházející půl století připojeny i Štáhlavy. Do poloviny 15. stol. pak byly v držbě vladyků. Roku 1539 byla ves prodána Jiříku Kokořovci z Kokořova, který založil štáhlavské panství. Jeho potomci postavili renesanční zámek a kapli sv. Vojtěcha. Roku 1710 bylo celé štáhlavské panství prodáno Antonii Josefině Černínové z Chudenic. Černínové dále rozšířili zámeckou kapli na chrám a bylo přistavěno další křídlo zámku, tentokrát v barokním slohu. Nejznámější z rodu Černínů, Jan Vojtěch Černín z Chudenic nechal v letech 1784-1789 postavit na okraji štáhlavského lesa klasicistní lovecký zámek Jagdschloss či Waldschloss, místním názvem Kozel. Roku 1794 hrabě Jan Vojtěch založil první školu. Když v roce 1816 hrabě zemřel, štáhlavské panství připadlo Kristiánu z Valdštejna a Vartenberka. Roku 1850 se Štáhlavy staly dominiem, vrchnostenským úřadem, a vykonávaly soudní moc nad příslušnými obcemi. Ve stejném roce se konaly také první volby do obecního výboru. Po novém státoprávním uspořádání Československé republiky v roce 1960 vznikl Západočeský kraj, jehož součástí byl okres Plzeň-jih. Štáhlavy byly sloučeny se Štáhlavicemi a Nezavětice do jedné obce. V roce 1993 se oddělily Nezavětice. Štáhlavy dodnes zůstávají spolu se Štáhlavicemi jednou obcí.

---

¹ Obecné informace. In: *Obec Štáhlavy* [online]. 2013 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.stahlavy.cz/obecne-informace/>.

² Viz příloha č. 1.

³ Obecné informace. In: *Obec Štáhlavy* [online]. 2013 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.stahlavy.cz/obecne-informace/>.

2.2.2 Historie Štáhlavic

Území obce bylo dle historických nálezů osídleno již v 5. tisíciletí př. n. l.

Ve 14. století byla obec rozdělena na dvě části, jedna byla pod správou nedalekého hradu Lopata a další byla majetkem Hospřidy. V 15. století vznikl z obou částí vladycký statek, který byl připojen k Nezvěsticím a později v 16. století k hradu Vlčtejn. Od roku 1539 se osud Štáhlavické obce vyvíjel stejně jako osud obce Štáhlavské.

2.3 Kulturní památky

Centrem štáhlavského panství ve středověku byl štáhlavský zámek. Jedná se o renesanční zámek, po požárech v 17. a 18. století byl upraven v barokním stylu. Během 19. století přestal být sídlem vrchnosti a začal být využíván jako ubytovna pro úředníky. Zámek má půdorys do písmene U a fasáda je zdobena sgrafity. V části ohradní zdi je dochován bosovaný portál s erby Kokořovců. V současné době je v soukromém vlastnictví, je veřejnosti nepřístupný a v havarijním stavu.⁴ V blízkosti zámku se nachází kostel sv. Vojtěcha⁵. Vznikl roku 1778 rozšířením kaple sv. Vojtěcha, vybudované roku 1638. Asi pět set metrů od kostela lze najít hřbitov s empírovou kaplí Povýšení sv. Kříže, jejíž součástí jsou hrobky rodu Černínů a Valdštejnů.

Centrem současného kulturního dění je zámek Kozel⁶. Je umístěn asi jeden kilometr od Štáhlavic. Jak už bylo zmiňováno, zámek nechal vystavět Jan Vojtěch Černín, který v té době zastával funkci nejvyššího lovčího Království českého. Autorem stavebního projektu se stal pražský stavitel Václav Haberditz. Původní německý název Waldschloss vystřídal název Kozel, údajně podle starého pohanského zvyku Slovanů, kteří v místech, kde dnes stojí zámek, obětovali kozla v době jarní rovnodennosti, aby si usmířili bohy a zajistili tak dobrou úrodu. Zámek je tvořen čtyřkřídlou přízemní budovou, postavenou v klasicistním stylu. V letech 1791 – 1795 byly podle návrhu architekta Ignáce Palliardiho přistavěny další budovy, jízdárny, stáje a zámecká kaple. Roku 1871 byl hrabětem Arnoštem Karlem z Valdštejna přijat umělecký zahradník František Xaver Franc. Nejenže proměnil zámeckou zahradu i park, ale zabýval se také archeologickým průzkumem okolí

---

⁴ Viz příloha č. 2.

⁵ Viz příloha č. 3.

⁶ Viz příloha č. 4.

zámku. Během několika let prozkoumal 12 pohřebišť, kde se nacházelo asi 400 mohyl, a tři sídliště. Po souhlasu Arnošta Karla z Valdštejna byla na zámku vytvořena archeologická expozice, která se stala centrem pozornosti evropských archeologů. V současné době je zámek otevřen veřejnosti. Konají se zde výstavy, koncerty a jiné společenské akce.

2.4 Život ve Štáhlavech

Vzdělání ve Štáhlavech je uskutečňováno prostřednictvím mateřské a základní školy. Studenti, ale i veřejnost, mohou využívat služby Knihovny Štáhlavy a také Knihovny Štáhlavice.

Ve Štáhlavech nechybí ani zdravotní středisko. Ve Štáhlavicích i Štáhlavech jsou umístěny domy pro seniory. V roce 2012 byla započata přestavba bývalého hotelu Hájek na stacionář s odbornou rehabilitací pro handicapované děti.

Obyvatelé Štáhlav mohou využívat služeb mnoha místních společenských zařízení. Kulturní akce jsou uskutečňovány především na zámku Kozel, ve štáhlavické Bezejmenné čajovně nebo v místních pohostinstvích. Sportovně založení mohou navštívit tenisové kurty či si zahrát minigolf na zámku Kozel.

Sídlo zde má i mnoho spolků a sdružení. Například TJ Sokol Štáhlavice, SDH Štáhlavice, Pionýrská skupina Štáhlavy, spolek Koule&koule (spolek příznivců krotitelů nízkých kubatur ze Štáhlavic) a Radyně bike team.

2.5 Bezejmenná čajovna

Bezejmenná čajovna je společenský objekt, nacházející se v obci Štáhlavice, popisné číslo 63. Majitelem čajovny je Ivo Hucl a Michaela Landová. Pro klid a odpočinek u lahodného čaje, kterého si majitelé pro návštěvníky připravili více než 100 druhů, je přizpůsoben i interiér čajovny. V čajovně se uskutečňují hudební, divadelní a umělecké projekty a také tematické akce v duchu různých kultur.

Pro turisty jsou připravena i apartmá. V nejbližším okolí čajovny se nachází zámek Kozel (500 m), zřícenina hradu Lopata, hrad Radyně, rotunda sv. Petra, mohylové pohřebiště na Javoře a část naučné stezky F. X. France - přírodní rezervace Zvoníčkovna.

3 Ivo Hucl – portrét

3.1 Dětství a dospívání

Již od narození je domovem Ivo Hucla Západočeský kraj. Narodil se 29. ledna 1961 v Plzni. V dětství bydlel v malebné vesnici Štěnovice. „*Otec byl dělník ve Škodovce, matka úřednice. Dětství jsem prožil naprosto idylicky, ve spřízněných tlupách, v lesích, na skalách místních kamenolomů, ve vlastnoručně stavěných bunkrech, na dobrodružných výpravách do okolí s cigaretami bez filtru s poetickými názvy Partyzáanky, Letky a Astry. Český venkov je od té doby jakousi základní „strukturou“ mého vnímání světa.*“⁷ Jako životní autoritu a nositele moudrosti vnímal Ivo svého dědečka. Je mu věnována jedna báseň v knize *Ostrovní básně*.⁸ Poté, co se Ivova matka s otcem rozvedla, žil Ivo se svou matkou a sestrou.

Po základní škole se Ivo rozhodl pro Střední průmyslovou školu stavební. Ve svém interview s Ivem jsem se ptala, z jakého důvodu si vybral právě tuto školu. *Ve čtrnácti je málokdo futuristou, který by chtěl měnit svoji budoucnost a plánoval lepší svět. Má „volba“ byla zcela prozaická, nic lepšího než mé rodiče mě nenapadlo a na „stavárně“ jsem měl již několik starších kamarádů a myslím, že v tom byla i nějaká holka. A je to jako se vším, časem se ukázalo, že to pro mne bylo to nejlepší rozhodnutí. Nemyslím z pozice vzdělanosti nebo nějaké kultivace mého vědomí, ale sociálně (dostal jsem se z venkova do města) a studium všech těch „nechtěných“ předmětů nakonec zafungovalo jako jakási antivirová ochrana pro moji vrozenou vnitřní křehkost a citlivost.*

Každý z nás jistě vzpomíná na léta strávená na střední škole, ať v dobrém, či špatném. Zajímalo mě, zda i na Iva měla střední škola nějaký zásadní vliv. *Samozřejmě. Ale v jakémsi apofatickém významu, to znamená, že spíše upevnila mé rozhodnutí v tom, co „dělat“ nechci. Ne, že by na škole nebylo několik inspirativních profesorů, ale je třeba si uvědomit, že se jednalo/jedná o školu s jednoznačně technickým zaměřením, tudíž s předměty typu beton, stavební stroje, mechanika, kanalizace, kde předmět stavby vodní a meliorační byl díky „přirozenému“ vodnímu živlu skutečným osvěžením. Ale aby mi škola*

---

⁷ JINDRÁK, Josef. Jen nejspodnější proud může propojit duši člověka s podstatou světa. Polí5. [online]. 2012, N/A [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://www.polipet.cz/aktualita.php?id=394>.

⁸ HUCL, Ivo. *Ostrovní básně*. 1. vyd. Vimperk: Akcent, 2010. 176 s. ISBN: 8025496368. s. 95-97, viz s. 32.

dala něco ve smyslu řeckého slova *enargeia*, tedy vzhledu do zřejmosti věcí a světa, či nedej bože ve smyslu sókratovské moudrosti nebo probuzeného vědomí, to rozhodně ne. Všechny zásadní iniciace se v tehdejší době odehrávaly v paralelní kultuře, v hospodách, na sporadických rockových koncertech, na soukromých seminářích, čerpaly se z ineditních časopisů a samizdatových knih. Vrcholila normalizace a obsah tehdejší školy byl formován poptávkou komunistické moci, její „produkt“ měl mít „parametry“ hrdiny socialistického televizního seriálu. I optikou naší naivity bylo na jejích mechanismech něco děsivého a my, kteří jsme tenkrát nosili dlouhé vlasy, jsme do tohoto projektu již příliš nezapadali.

Ve 2. ročníku střední školy Ivo pořádal spolu se současným významným architektem Romanem Koutským hudební pořady o rockové hudbě v posluchárně fyziky. Vynikal i organizováním regionálních hudebních vystoupení. K prvním uskutečněným hudebním akcím patřila „*tancovačka s Classic rock'n roll bandem a Mikolášem Chadimou v policii zcela obklíčených Štěnovicích v roce 1979 nebo spolu s Michalem Judlem koncert Psích vojáků v hostinci U Raskena v Útušicích nedaleko Plzně v roce 1980.*“⁹ S některými spolužáky se Ivo setkává dodnes. *Prožíváš-li s někým po čtyři roky své emoce, úspěchy, kocoviny, prohry, je to téměř magické pouto. Navíc jak věkem ubývá paměti, je dobré si občas některé události připomenout, evidovat. A s některými spolužáky se nám cesty protnuly i mimo školu, a tomu se již říká osud. Proto jsme většinou rádi, když se setkáme.*

3.2 Zaměstnání

Po studiu setrval Ivo Hucl v oboru stavebnictví. Nejprve byl zaměstnán jako mistr na stavbách. Od roku 1983 byly v samizdatu vydávány Ivovy sbírky básní, doplněné ilustracemi od přátel, většinou v nákladu 4-12 ks. V letech 1984 až 1989 pracoval Ivo jako mazač výtahů. „*To už byl jistým způsobem počátek „svobodného“ povolání, neboť mazači v Plzni chodili do práce pouze jeden, maximálně dva dny v týdnu.*“¹⁰ Proto také měl Ivo prostor pro pořádání kulturních aktivit, a především pro soukromé studium.

Po revoluci r. 1989 založil s přáteli Nezávislé kulturní sdružení ARS s cílem koordinovat aktivity západočeských spisovatelů, výtvarníků, hudebníků a filmařů. Ivo však po dvou letech toto sdružení opustil a stáhl se z veřejného života. „*Vše bylo na můj vkus*

---

⁹ JINDRÁK, Josef. Jen nejspodnější proud může propojit duši člověka s podstatou světa. Polí5. [online]. 2012, N/A [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://www.polipet.cz/aktualita.php?id=394> .

¹⁰ Tamtéž.

*příliš destruováno penězi a osobními ambicemi.*¹¹ Nedlouho poté sdružení zaniklo. Proč se tak stalo? *Základy kulturního sdružení ARS byly položeny v roce 1988, zaniklo koncem roku 1991. I když později ještě opakovaně vstávalo z popela, ale většinou účelově, kvůli vydávání literárně výtvarné revue Pěší zóna, kterou redigoval Tomáš Hudec. Důvodů k zániku bylo několik, nicméně tím nejdůležitějším byl jeho koncept. Byl rozvržen na geometrii nedemokratické a nesvobodné společnosti, nepočítal s mohutnou odstředivou silou individuálních horizontů, nebyl připraven na svobodný a otevřený kulturní pluralismus. Oslnění svobodným světem bylo pro toto „pouze“ přátelské společenství smrtelné. Všem nám samozřejmě chyběla ekonomická profesionalita. V současné době Ivo není členem žádných organizací ani sdružení.*

V polovině 90. let zanechal povolání mazače výtahů a stal se hlídačem skladu Civilní obrany ve Štáhlavcích. Díky tomu se mohl věnovat praktickému studiu, především filosofie Dálného východu. Souběžně s povoláním hlídače psal scénáře pro Český rozhlas nebo pro dokumentární filmy České televize.¹² V té době také vznikl pořad *Magická řeč*. *Pořad Magická řeč byl společným projektem s hudebníkem a básníkem Oldřichem Janotou. V revolučních dobách jsme spolu opakovaně vystupovali na plzeňských vysokoškolských kolejích, a když mě Oldřich jednou po koncertě vezl domů svým, na svoji dobu luxusním, Warburgem, nabídl mi spolupráci. Několikrát jsme pak v Praze zkoušeli, spolu Janem Hmyzákem Novákem ze skupiny Ženy, kytaristou Pavlem Richtrem, Pavlem Benediktem a možná i s Lubošem Fiedlerem. Jednalo se o improvizovanou hudbu, vyluzovanou na různé předměty a gongy, na sklenice od vína různě „naladěné“ vodou, na kytary a různé bicí nástroje. Podobným způsobem později vzniklo Oldřichovo CD „Hvězdná mapa“. Do tohoto podkladu jsem deklamoval své texty, převážně ze souboru Sny. V tomto případě šlo především o experiment s dechem, nevědomými obsahy mysli a s čímsi, co by šlo snad nazvat „metajazykem“. Některé texty byly pro tento pořad psány vymyšlenou „ptačí“ řečí. Šlo především o rytmus a energii slov, o nové uchopení každodenních věcí a rekonstrukci vlastní paměti. Pořad Magická řeč otevíral stejnojmennou výstavu v Masných krámech, na kterou jsme přizvali všechny tehdy stále neoficiální západočeské výtvarníky. Já jsem zde vystavoval i několik koláží z přírodních materiálů a objekty z větví, kamenů a peří.*

---

¹¹ JINDRÁK, Josef. Jen nejspodnější proud může propojit duši člověka s podstatou světa. Polí5. [online]. 2012, N/A [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://www.polipet.cz/aktualita.php?id=394> .

¹² Viz podrobněji kap. 4.5.

3.3 Zkušenosti s gestalt terapií

Roku 1994 byl Ivo pozván prostřednictvím Rii van Linden do Gestalt therapy¹³ institutu v Antverpách, aby vedl arteterapeutické dílny. Několik jeho básní zde bylo realizováno jako literárně výtvarná performance. *Arteterapeutické dílny jsme připravovali s psychologem Martinem Járou. Martin z pozice psychoterapeuta, který měl zkušenosti s komunitní prací, jógou a četnými psychofyzickými technikami, včetně meditací. Já jsem vycházel z podstaty gestaltu. Aniž bych ho v té době nějak hlouběji studoval, byl mi intuitivně blízký právě pro své výrazné inspirace, které čerpal ze zenového buddhismu. Myslím, že zenu je v gestaltu více, než si někteří psychiatři a psychologové mají odvahu přiznat.*

Vycházel jsem z teze, že svět je realita, se kterou jsme každým okamžikem v jednotě a touto „jednotou“ s druhými vzájemně koexistujeme. Skrze to, co v přítomnosti prožívám, se vynořuje sebepoznání, které je ale i bez našeho úsilí permanentně přítomné. Cílem není uzdravení. Cíl je matoucí. „Pochopení“ dosáhneme opuštěním volby. Komunitní sdílení posiluje „zrcadlový“ efekt a pomáhá získanou zkušenost lépe integrovat. Proto celý psychoterapeutický experiment nesl název Návrat ke kruhu.

Dílny spočívaly ve stavbě jakési kruhové observatoře z různých dřev, klacků, drátů a slámy. Uvnitř i vně této konstrukce pak probíhaly různé experimenty s jazykem, psaním a tělem. Hodně jsem tenkrát využíval hudbu. Throbbing gristle, Psychic TV, Dead Can Dance, Stokowského transkripce J. S. Bacha, súfickou hudbu. Každé „dílny“ se účastnilo asi dvacet až třicet klientů.

Například jsem přítomné vystavil účinkům velmi zesílené hudby, kdo chtěl, mohl se pohybovat, tančit. Asi po dvaceti minutách jsem hudbu vypnul a zúčastněné požádal, aby si lehli tváří k zemi. Za další půl hodinu měli všichni na volné listy papíru co nejvýstižněji vyjádřit všechny své pocity, myšlenky a emoce, které se jim během „osamocené“ ležení vyjevily. Poté jsem je nechal všechny papíry navěsit na provázky do zmíněné observatoře a rituálně jsem je spálil.

---

¹³ **Gestalt terapie** je humanistický, prožitkový a psychosomatický směr v psychoterapii. Osoby jsou představovány jako otevřené systémy provázané se svým okolím. Cílem je u osob dosáhnout sjednocení těla, pocitů a rozumu. Vyrovnanost osobnosti nastává, když vnější projevy (vědomí - vyjadřování, chování, vzhled, činy) souhlasí s vnitřními pocity (podvědomí - emoce, pohnutky, pudy). WIKIPEDIA. *Gestalt terapie* [online]. 2012 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Gestalt_terapie.

Jiná performance zase spočívala v mé deklamaci asi 10 textů za doprovodu hudby (polovinu jsem měl připravenou, polovina vznikala přímo na místě). Texty jsem četl v češtině. Přítomní, většina rozuměla jen vlámsky, měli co nejpřesněji vyjádřit obsah recitovaných textů na volné listy papíru. Výsledné texty opět všichni veřejně recitovali. Závěrečný převod do češtiny byl v některých případech ohromující. Tyto texty však zůstaly v konstrukci observatoře viset.

Na základě našeho pobytu se pak gestalt začal, především díky Martinovi Járovi a Rie van Linden, přednášet a vyučovat v Praze.

3.4 Léta v kláštorech

Povolání hlídače skladu poskytlo Ivovi svobodu. Proto mohl pobývat střídavě v pravoslavném klášteře Vilémov u Olomouce a v pravoslavném chrámu sv. Vladimíra v Mariánských Lázních u arcibiskupa Simeona¹⁴. Vykonal ale i pouť po Svaté Hoře Athos.

Do ženského kláštera při Pravoslavné akademii ve Vilémově jsem jezdil pravidelně asi dvakrát do roka, po celou dobu, co akademii vedl můj přítel Roman Juriga, to znamená asi 5 let. Za jeho působení byla akademie významné mezinárodní vzdělávací centrum s akcentem na ekologii a humanitární projekty. K této téměř akademické atmosféře bylo navíc téměř mystické jít časně ráno na liturgii a z šera chrámu vnímat tlumené dívčí hlasy, které deklamovaly liturgické texty ve zpěvné rumunštině, vůni řeckého kadidla a zvuky obřadního náčiní. V klášteře totiž pobývalo 7 rumunských jeptišek. Po Romanově „odejiti“ zvítězila v této instituci dogmatická a fundamentalistická „politika“ a vytvořila z ní relikv ortodoxní scholastické instituce, ovšem bez britké logiky Abélardova stříhu. Od té doby jsem ve Vilémově nebyl.

---

¹⁴ **Arcibiskup Simeon *1926 (Praha)**, rodným jménem Radivoj Jakovljevič. Studoval pravoslavnou duchovní akademii v Leningradě. Po absolvování akademie šest let vyučoval na Pravoslavné bohoslovecké fakultě v Prešově. V roce 1958 byl vysvěcen na kněze a přeložen do Mariánských Lázní. Od roku 1967 spolupracoval na ekumenickém překladu a výkladu Starého zákona. Po roce 1989 přednášel na Husitské teologické fakultě Karlovy univerzity. V roce 1998 byl v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze vysvěcen na biskupa. O dva roky později byl uveden na stolec olomoucko-brněnské eparchie. V roce 2006 byl vysvěcen na arcibiskupa. Radivoj Arcibiskup Simeon Jakovljevič (1926) - Životopis. *Pamět národa* [online]. N/A, N/A [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://www.pametnaroda.cz/index.php/witness/index/id/1709/page/2>.

V chrámu sv. Vladimíra v Mariánských Lázních jsem býval téměř každý týden. Měl jsem tam svůj pokoj, k dispozici obrovskou knihovnu. Každý den po obědě jsme s Radivojem Jakovljevičem vedli theologické a filosofické disputace. Tehdy se zabýval ekumenickým překladem Starého zákona a teoreticky některými proroky, například Jeremiášem. Radivoj Jakovljevič byl ve své době v pravoslavném prostředí výjimečným a nedogmatickým theologem. Do Mariánských Lázní byl odsunut z prešovské Theologické fakulty. V mnohém vycházel z textů „novoplatónských“ církevních otců Řehoře z Nyssy a Řehoře z Nazianu. Také mě uvedl do bezbřehého a archaického světa Tóry a ortodoxní patristiky. Po nocích jsem četl knihy z místní knihovny, Masaryka, O. A. Fundu, J. Balabána, J. Hellera, L. Hejdánka, M. Machovce, J. A. Komenského, R. Dostálovou, P. Pokorného, M. Biče, M. Bubera, M. Eliadeho, ale i starou ruskou beletrii – Dostojevského, Tolstého, Gogola, Arcybaševa, Andrejeva a Sologuba. Také si vzpomínám, že jsme opakovaně diskutovali o několika knihách plzeňského mystika Karla Makoně, ve kterých svérázným introspektickým způsobem interpretoval Ježíšova evangelia. Makoňovy knihy tehdy na stroji přepisovali moji přátelé Jirka Sadílek a Pavel Zíka.

Ze strany Radivoje Jakovljeviče to vůči mně byl příkladný akt psychagogie. V tehdejší době jsem prožil několik velmi intenzivních intrapsychických zkušeností (a samozřejmě jsem tehdy ještě neměl k dispozici asi nejcennější práci Stanislava Grofa Sborník o psychospirituální krizi) a ukotvení v evropské duchovní tradici a jakési nové „zrození“ ex hydatos kai pneumatos (z vody a Ducha) bylo asi jedinou možností, jak si při tomto „nebezpečném“ přechodu udržet jasné vědomí. Naše přátelství pak vyvrcholilo společnou měsíční poutí po monastýrech Svaté Hory Athos a mým vysvěcením kyjevským biskupem Feofánem. Tím můj exkurz do pravoslavného světa skončil.

Na Svatou Horu Athos v severním Řecku jsem se dostal dvakrát. Poprvé jsme poutí vykonali s psychologem Martinem Járou a podruhé s již zmiňovaným Radivojem Jakovljevičem. Každý pobyt trval tuším něco přes měsíc. Pro mne bylo tehdy naprosto fascinující pobývat v místech, která v téměř nezměněné podobě přetrvala od dob příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu. Zažil jsem ještě původní Svatou Horu, ještě před její „záchranou“ UNESCO. Mezi jednotlivými kláštery ještě existovaly jen štětované cesty, na nichž bys vždycky potkala nějakého „jurodivého“, který ti rád vysvětlil, jak je třeba bojovat s démony nebo kdy budou odkryty poslední věci člověka (apokalypsis). Nebo že Satan sídlí v Bruselu.

Můj pobyt zde představoval další ukotvení a hlavně uvědomění si našich „národních“ kulturních kořenů, přestože ve zcela jiné logice. Návštěvy u některých

poustevníků byly zase setkáním s prvním křesťanským „undergroundem“, který se etabloval v egyptské poušti mezi 2. - 4. stoletím n. l. jako vyjádření odporu k pompéznímu a hédonickému životu tehdejšího byzantského kléru. Velmi symptomatické v kontextu dnešních debat o církevních restitucích.

Byl to vhled do jiného světa, možná do jiného vesmíru, který obdivuhodně rezonoval s nějakou mojí, do té doby zcela zasutou zkušeností. V autentické podobě zde koexistovaly všechny tři evropské duchovní tradice na první pohled v relativně plodné synkrezí; bylo zde v autentické podobě zakonzervováno něco z Plótina, Pýthagora, z mystérií, gnóse, z mystické tradice Řehoře Palamy, v malých keliích na svazích hory žili poustevníci, kteří se živili jen kaštany a tvrdým chlebem. V lampách hořel olivový olej, v začouzených ikonách, v četných ostatcích svatých – počínaje prstem Jana Křtitele a konče lebkou Jana Zlatoústého - zde vibrovalo cosi z původních časů křesťanské zvěsti, která nabízí možnost transcendence, nový počátek, a především tajemství vtělení (a Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi).

Přes všechny, na první pohled zjevné, „kazy“ ortodoxie (strnulost, nacionalismus, fundamentalismus) a postupně se vkrádající napětí mezi individualitou a církevním řádem jsem ze setkání s tímto „ztraceným“ světem paradoxně vytěžil odolnost a sílu vzdorovat snad veškerým formám fanatismu, dogmatismu a demagógie. Od té doby jsem již pátral pouze po „své původní tváři“, po světě, kde věci i jevy jsou skutečně pouze tím, čím se jeví být. Athos mi tehdy otevřel své nejskrytější tajemství - a sice to, že žádné tajemství neexistuje. Tehdy, ani dnes však toto tvrzení není pro mne vůbec samozřejmé. Dalším důležitým zjištěním bylo, že jediným jazykem, kterým o této zkušenosti můžeme svědčit, je buď mlčení, anebo poezie.

O současném životě v klášteře toho moc známo není. Lidé, kteří žijí moderním a rychlým životem a vnímají jen okolní realitu, se nedokážou zastavit a zamyslet, jak prostě se dá také žít. Jelikož patřím k jedněm z nich, moje generace již takový styl života nepoznala ani z knih, zajímalo mě, jak mohl vypadat jeden všední den strávený v klášteře.

Den v klášteře je každý den stejný, vyjma významných svátků. Vstává se 3 hodiny před východem slunce, což v době letního slunovratu může být okolo druhé hodiny ráno. Tři hodiny jsou liturgie a meditace, kolem šesté snídaně. Pak následuje práce, v kuchyni, na vinohradu, nebo na opravách kláštera. Stále se něco opravuje. Například v Chilandaru původně postaveném pro 800 mnichů jich tehdy žilo 16. Někteří mniši studují, starají se o rozsáhlé knihovny, jezdí přednášet. Kolem čtvrté je večeře - oběd, následuje večerní

liturgie a pokud není nějaký svátek, na který je předepsáno celonoční bdění, tak se jde v devět spát.

3.5 Cestování a koníčky

Když jsem poprvé pročítala Ivovy básně, okamžitě mě zaujalo, že u některých z nich je uvedeno místo, kde byla báseň „zrozena“. Místa byla velice různorodá, proto bylo zřejmé, že Ivo musel procestovat svět téměř křížem krážem.

Cestoval jsem většinou pouze pracovně, výjimečně jako poutník. Pracovně jsem navštívil Řecko, Španělsko, Ukrajinu, Belgii, Francii, Japonsko, Turecko. Jako poutník Řecko, Malou Asii, Kazachstán, ostrovy na Jadranu, některé řecké ostrovy, Rumunsko a Bulharsko.

S cestováním jsou spojena nová poznání a četné zážitky. Jaký byl pro Iva ten nejintenzivnější? *Při návštěvě východního Turecka jsem si při návštěvě jedné malé kamenné vesničky s malým minaretem, hluboko ve vnitrozemí, najednou uvědomil, že tady nikdo nezná Mozarta, Stravinského, Dvořáka, natož Pink Floyd nebo Stockhausena, nikdo nečetl Dostojevského ani Shakespeara, nikdo neviděl obrazy Picassa, Kupky, Kandinského, o křesťanství, na němž stojí základy Evropy, vědí jen z několika nepřesných citací v Koránu. Lidé zde neumějí žádný jazyk, neexistoval internet. Větší moc zde stále měla frýgská Kybele než Ataturk. Přesto byly jejich prosté domy krásnější než milionářská „barokní“ sídla. Jejich koberce jsou mistrovská umělecká díla. Lidé zde nekradou, jsou pohostinní, usměvaví a jistým způsobem jim prostota a chudoba přináší štěstí. Uvědomil jsem si, že to je jen a jen naše myšlení, naše nepokorná honba za lepším, spravedlivějším, kulturnějším, která způsobuje stále větší neporozumění, zmatek a utrpení. Že žádná revoluce nikdy nezmění mysl a psychologii jednotlivých lidí, že se stále dokola točíme v kruhu, pouze v jiných kulisách. Jak říká Kazatel, všechno již zde bylo před Vámi. Uvědomil jsem si, že zde musí být něco, co máme s těmito lidmi společného, co nás sbližuje, co je zdrojem naší vzájemné úcty. Uvědomil jsem si, že ne v nějakých filosofích a idejích, ale v tomto společném je naše naděje.*

Pro každého z nás je slovo „odpočinek“ spojeno s určitou oblíbenou činností. Jaké jsou Ivovy koníčky? *Nemám žádné koníčky v tradičním slova smyslu. Nejsem schopen oddělit život a práci, umění a skutečnost, nemohu opustit nekonečný prostor své mysli. Borges jednou napsal, že „je-li prostor, ve kterém vezíme nekonečný, je místo, kde se*

nacházíme, libovolné“. Vztáhnu-li to na Tvoji otázku, mít nějaké koníčky by znamenalo přijetí modelu, že svobodného tvůrčího aktu jsem schopen pouze ve chvíli, když dělám to, co mě „baví“ a ve zbytku života budu „odsouzen“ k jakési nevyhnutelné „nutnosti“, která se „mnou“ nemá vlastně nic společného. To je děsivé. Ano, občas si záměrně pěstuji nějaké „hříchy“, třeba pití vína nebo kávy, nebo čtení knih. Mám totiž v oblibě jednu chasidskou moudrost: tím, že předstíráme, že hřešíme, ošálíme d'ábla a snadno se dostaneme až do nebe. Nejvíce práce a projektů mě napadne při absolutní nečinnosti v nějakém ústraní, nejlépe v lesích. Z ticha mysli se vynořuje vše nejpodstatnější pro náš život. Ticho a samota nás propojují s bezmeznem samotné Mysli. Ticho je lepší než svatost.

3.6 Ohlédnutí za minulostí

3.6.1 Vliv reálného socialismu

Celé dětství Ivo Hucla provázal socialistický režim, jenž ovlivnil život mnoha lidí. Jak pociťuje dobu socialismu? „*V raném dětství vnímáš jako větší problém, když ti praskne řetěz na kole, než když se v prezidentském křesle vystřídá Husák se Svobodou. Neměl jsem „prominentní rodiče“, kteří by se angažovali v roce 1968. Nepatřili ani k místní „intelektuální“ elitě. Matka, která se tehdy s otcem rozvedla, měla co dělat, aby nás se sestrou uživila. Někdy měla souběžně i tři zaměstnání. Jistěže jsme chodili psát se staršími kamarády vápnem na silnici a domy, když projížděly ruské tanky, ale to bylo jedno z mnoha „dobrodružství“, které jsme tenkrát prožívali. A všichni jsme byli samozřejmě „pionýři“. Až mnohem později, když jsem začal poslouchat rockovou hudbu, četl Becketta, beatníky nebo Kafku a sám začal psát, uvědomoval jsem si pocity, které naši generaci poznamenaly. Bylo to cosi v hlubinách. Ale nemyslím si, že by to bylo a priori špatné. Bylo to především absurdní. Když jsem v roce 1994 vyjel na pozvání Rii van Linden z Gestalt therapy institutu v Antverpách do Belgie a vedl tam různé arteterapeutické dílny, znovu a znovu jsem si uvědomoval, o co všechno byli tamější lidé „ochuzeni“. Velmi intenzivně se mě dotýkala jejich prázdnota a blahobytně přežraná beznaděj. Ale chraň bůh, že bych volal po návratu starých časů. Chci jen říct, že každý systém vždy končí díky našemu*

strachu a neochotě žít opravdu svobodně, tzn. odpovědně, v rutině a odcizení. Výměna kulis neřeší náš základní „ontologický“ problém.¹⁵

3.6.2 Vztah k předchozím zaměstnáním

*V současné době je Ivo majitelem čajovny. Jak vnímá svůj vztah k předchozím zaměstnáním? *Vždy jsem zcela nezaslouženě dělal v životě vše, co mě potkalo, s nadšením. To se týkalo i mých bývalých zaměstnání. Ať už se jednalo práci mistra na melioračních stavbách, či později „funkce“ mazače výtahů, či hlídače vojenských trenýrek a plynových masek ve skladu civilní obrany. Práce mistra mi například umožnila po 8 let nahlížet a studovat životy, příběhy a charaktery skutečných, neliterárních outsiderů - cikánů, alkoholiků, notorických kriminálních, samotářů, vrahů, a nějak s nimi vyjít, nalézt s nimi společnou „řeč“. Snažil jsem se sice jezdit z práce každý den domů, ale často to situace nedovolila. To jsme pak v maringotkách kdesi na Tachovsku trávili třeba celé měsíce společně. Naučilo mě to nerozdělovat svět na dobré a zlé, krásné a ošklivé, správné nebo nesprávné, kulturní a nekulturní. Přes své mládí jsem si musel udržet nekonceptuální autoritu a jednat okamžitě a přímo. Svoji situaci jsem vnímal jako dar. Všichni jsme tehdy o podobných hrdinech hltali knihy (Burroughs, Steinbeck, Salinger, Kerouac, Hrabal, Bondy, Dostojevskij, Ginsberg, Camus, Sartre...) a já měl to štěstí znát podobné „hrdiny“ a jejich vesměs tragické osudy osobně. Práci hlídače jsem zase vnímal s hlubokou vděčností jako „štědré“ stipendium. Za těch pět let jsem přečetl celé knihovny knih.**

3.7 Založení Čajovny ve Štáhlavcích

„Po „sametu“ se z plzeňského kulturního života začalo cosi vytrácet. Na řadu přišly osobní ambice a business. Většina přátel vstoupila do politiky, atmosféra „spřízněného“ ghetta se rozpadla.“¹⁶ Když byla ve skladu civilní obrany namontována elektronická zařízení, byli hlídači propuštěni, i Ivo. „Bylo nutné začít „jinak“, od začátku. A samozřejmě bylo důležité „morálně“ akceptovatelným způsobem dokázat uživit

---

¹⁵ JINDRÁK, Josef. Jen nejspodnější proud může propojit duši člověka s podstatou světa. Polí5. [online]. 2012, N/A [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://www.polipet.cz/aktualita.php?id=394>.

¹⁶ Tamtéž.

rodinu.¹⁷ V polovině devadesátých let se Ivovi a Michaele narodila dcera Alžběta a několik měsíců poté se narodil syn Matouš.

„Je samozřejmé, že idea čajovny nevznikla přes noc. Už počátkem 90. let jsme s manželkou plánovali otevřít v suterénu našeho domu galerii. Každý víkend za námi jezdily desítky uměleckých přátel a známých, ale když už nezbyvalo na kafe, čaj a pivo, bylo o důvod víc tento „závažný problém“ řešit. Volba padla na čajovnu, protože „čaj“ jsem vždycky vnímal jako „alternativu“. V „čaji“ je od nepaměti možná syntéza poezie, filosofie, estetiky a v jistém smyslu i náboženství. Zároveň je však oblíbenou komoditou jako brambory anebo sádlo, jejichž prodejem je možné se uživit.“¹⁸

Budovu čajovny¹⁹ navrhl a zrealizoval Ivo vlastními silami, pod odborným dohledem architekta Václava Ulče a Romana Touše. Stavba je především z přírodních materiálů, jako kámen, pálená hlína, kov a sklo. „Celková koncepce stavby je řešena vzájemným prolínáním dvou základních geometrických tvarů kruhu a čtverce. Tyto prvky se pak objevují i v interiérových detailech (zábradlí, kování, vitráže atd.). Prosté a jednoduché řešení prostoru vytváří nostalgicky uvolněnou, neasketicky vyváženou atmosféru. Tyto nálady ještě dokresluje výhled z obou krytých teras do blízkého údolí řeky Úslavy a na nedaleký Lopatecký rybník.“²⁰

Od otevření v roce 2000 vede čajovnu Ivo se svojí manželkou Michaelou, s pomocí přátel a brigádníků. Dosud se zde pravidelně konají rozličné koncerty, výtvarné výstavy, filmové projekce, přednáškové cykly a také literární a filosofická setkání. Čajovna je jakýmsi poutním místem. „Za dvanáct let existence se potvrdilo, že lidé podobné prostory potřebují, že i v tržním prostředí lze skloubit materiální, estetické, duchovní i anarchistické potřeby.“²¹ Procházkou lze dojít k nedalekému zámku Kozel.

---

¹⁷ JINDRÁK, Josef. Jen nejspodnější proud může propojit duši člověka s podstatou světa. Polí5. [online]. 2012, N/A [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://www.polipet.cz/aktualita.php?id=394>.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Viz příloha číslo 5, 6.

²⁰ Bezejmenná čajovna. In: *O čajovně* [online]. N/A [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.bezejmennana.name/cajovna.html>.

²¹ NĚMCOVÁ, Barbora. Do čajovny pod Kozlem za mnou přijíždějí lidé z celého světa. *MF Dnes*. 2011, 23. 7. 2011. ISSN: 1210-1168.

3.8 Filosofie čaje

„Čaj je pouze horká voda s listy čajovníku. Proč potom takový rozruch kolem šálku čaje? Když se napijete čaje, nic zvláštního tím nezískáte. Pití čaje totiž nemá žádný vnitřní smysl ani cíl. Ale právě v tomto nic, v prožitku nekonečně rozšířené přítomnosti, je hlavní poselství čajové kultury. Naším zvykem je si myslet, že naše životy musí stále někam směřovat, a tak jsme až po okraj přeplněni koncentrovaným chtěním, fatálním spěchem, zbytečnými ambicemi. Tím nám unikají nejzáračnější okamžiky naší existence, ztrácíme svoji vnitřní prostotu, nevychutnáváme si hořkost naší vnější reality. V povaze čaje je nemít žádná přání. Když se však čaje skutečně napijeme, probudí se všechny buňky našeho těla, všechny smysly, pijeme vlastními ústy, jednoduchou krásu nálevu pozorujeme vlastníma očima. Zjistíme, že jsme živí, bez přání, jen my, miska čaje a čaj. Existence bez mezery v totalitě vesmíru. Nikdo nikoho nepřemáhá, nikdo nevíteží. Atmosféra se zklidňuje a naše mysl se otvírá, nad šálkem čaje můžeme zjistit, že vesmír po nás vlastně vůbec nic nechce. Čaj není mystický ani esoterický, je na hony vzdálen všemu zasvěcenému mudrování a vševědoucnosti českých čajových guru. Čaj musí zůstat vzdorem, velkým tajemstvím. Díky čaji se můžeme dotknout zapomenutých věcí, můžeme se vrátit k tomu, co už všichni dávno minuli. Čaji můžeme porozumět všichni, není třeba nějakého zvláštního vědění, je naprosto demokratický, stačí jen uchopit ho z hloubky své intuice, z hloubky svého těla, z hloubky své bytostné chuti. Přímo. Není vlastně nic, co by se o podstatě čaje dalo říci, definitivně vysvětlit, pochopit. Čaj se stále vzpírá jakékoli definici, všem našim přáním. Je tak obyčejný, tak proměnlivý, tak nevýrazný, tak přizpůsobivý údolí šálku, tak měkký. Ale proč právě čaj obnovuje spontánní pohodlí našich životů? Proč vyjasňuje naši přirozenost? Proč nám pomáhá propojit se se samotnou energií přírody? Proč díky čaji můžeme být v harmonii s vesmírnými rytmy? To je stále velká záhada.“²²

---

²² Bezejmenná čajovna. In: *O čaji* [online]. N/A [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.bezejmenna.name/cajovna.html>.

4 Dílo a výtvarná kritika

4.1 Literární tvorba

Ivovy literární začátky jsou spjaty s bezstarostným mládím. První báseň spatřila světlo světa v jeho necelých patnácti letech. *Pamatuji si, jak jsem v lehkém pivním opojení, rozechvělý trémou a studem, nechal svůj první text psaný vázaným veršem na listu ze školního sešitu kolovat kolem stolu. Bylo téměř děsivé pozorovat propast, která se otevírá mezi vnímáním slov, které si pouze myslíš, a týmiž slovy, která jsou již kodifikována na čistém papíru. Celý můj vnitřní svět se otrásal a trhal na kusy; tolik pochybností se najednou dralo trhlinami vědomí na povrch mysli. Velmi mne proto překvapilo, když můj kamarád Pepík Hartman řekl, že se mu text líbí. Paradoxně se mu nejvíc líbila ta část, za kterou jsem se nejvíce styděl. Báseň se bohužel nedochovala. Vybavuji si jen její poslední verš: „jako ten sníh ze světa zmizím, neměnný prostor zůstane“. Od té doby jsem si mnohokrát připomenul Beckettovo rčení: „báseň je nejlepší způsob, jak neuspět“.*

Psaní poezie za vidinou úspěchu nikdy nebylo Ivovým záměrem. Již od roku 1983 vydával v samizdatu básnické sbírky, převážně v počtu 4-12 ks jako dárky přátelům. Ze sbírek *Prozření*, *Camera obscura*, s fotografiemi Ivany Řezáčové, *Splínohry*, *Popel z bílých havranů*, s ilustracemi Františka Stočka, *Věčně hledící*, *Pes a Návrat ke kruhu*, s ilustracemi Tomáše Hudce, a *Ostrovní básně a Ohňová země*, s ilustracemi Petra Jindry, se dochovala pouze torza a autorské výběry.

Ivovy básně byly časopisecky zveřejňovány od roku 1988. Nejprve vyšlo několik básní z oddílu *Staré písně, prastaré* (Ostrovní básně, 2010, str. 128-139) pod názvem *Ze zápisníku tajných chrtů* v časopise *Vokno*. Dále Ivo publikoval několik textů z oddílu *Ledňáček se skleněným okem* (Ostrovní básně, 2010, 100-115) v plzeňském literárně výtvarném časopise *MG Revue*. V revue *Pěší zóna* č.1/1997 byly zveřejněny vybrané básnické texty ze souboru *Na prahu mlčení* (Ostrovní básně, 2010, 142-158).

Několik Ivových básní z oddílu *Návrat ke kruhu* (Ostrovní básně, 2010, str. 34-51) bylo realizováno jako literárně výtvarná performance v Antverpách v Belgii. Z téhož oddílu sbírky byla roku 1992 uspořádána společná výstava s výtvarníkem Pavlem Hauerem v galerii X Centrum-Galerie Maecenas v Plzni.

Roku 2010 vydal Ivo své stěžejní dílo *Ostrovní básně* a rok poté mu za něj byla

udělena Polanova cena.²³ „*Nechci si hrát na skromného, proto mohu říci, že mě cena těší. Nemyslím si sice, že poezie nebo filosofie jsou disciplíny, které mohou mít své vítěze, nicméně věřím, že díky „ceně“ je teoreticky možné zviditelnit některé hodnoty a postoje. Například, že stále ještě existuje něco tak nezneužitelného a křehkého, jako je lyrická poezie. Mám stále intenzivnější pocit, že pouze z „lyrické zkušenosti“ může pro současnost vzejít něco hluboce svobodného a pozitivně lidského. To však neřeší otázku, koho že v době všeobecné konzumní zhovadilosti, blbství a politické impotence budou tyto hodnoty a myšlenky inspirovat!*“²⁴

Další Ivovy texty byly součástí prvního vydání publikace *Na dva západy* (2010), jedná se o projekt Vzdělávání k multikulturalitě, který je realizován katedrou bohemistiky PF UJEP v Ústí nad Labem.

V časopise PLŽ²⁵ (Plzeňský literární život), ročník X, 2011, vydání č. 5, byl Ivo Hucl poprvé představen jako autor poezie ze západních Čech a zároveň časopis uveřejnil vybrané básně ze souboru *Rok na vsi* (Ostrovní básně, 2010, str. 80-97). Dosud nepublikované texty s názvem *Vstříc smrti* byly součástí ročníku X, 2011, vydání číslo 12.

Ivo je také autorem literárních kritik, koncem května 2013 vyjdou v knize s názvem *Sběrný dvůr*.

---

²³ Ivo přebírá Polanovu cenu, příloha č. 7.

Výroční literární **cena Bohumila Polana** se uděluje jednou ročně za významná díla v oblasti poezie a prózy (netýká se literatury faktu či literatury vědecké) spjatá se západočeským regionem tematicky, nebo osobou autora. Cena Bohumila Polana. In: *Středisko západočeských spisovatelů* [online]. N/A [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://zaspis.webnode.cz/cena-bohumila-polana/>.

²⁴ DVORÁK, Petr. Básník Ivo Hucl: Nemyslím, že poezie může mít vítěze. Deník.cz [online]. 2011, N/A [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://m.denik.cz/denik/c/basnik-ivo-hucl-nemyslím-ze-poezie20111202.html>.

²⁵ Po Prameni Plž. Od vydání posledního čísla plzeňského literárního periodika Pramen uplynulo plných čtyřiasedmdesát let, než vyšlo první číslo nového plzeňského literárního časopisu Plž. Měsíčník Plž tak navazuje na Pramen, kdysi redigovaný spisovateli Janem Vrbou, Emilem Vachkem a Bohumilem Polanem; má informovat o plzeňském literárním dění a představovat tvorbu z regionu. Uvelebil se v Knihovně města Plzně, u jeho zrodu stály i další tři sudičky: sdružení Pro Libris (jako vydavatel), dále Středisko západočeských spisovatelů a Ason-klub. Již z toho budiž patrné, že se Plž nechce uzavírat do generačních ulit a že si přeje poskytovat prostor renomovaným autorům stejně jako mladým literátům, spjatým s Plzní, Plzeňskem a Plzeňským krajem. PLŽ: Plzeňský literární život. In: *Knihovna města Plzně* [online]. N/A [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://www.knihovna.plzen.eu/publikace.php>.

4.2 Inspirace

Nepostradatelnou součástí Ivova života je příroda Západočeského kraje, která již sama o sobě dokáže být velmi inspirující, a to tím více, existuje-li k ní tak pozitivní vztah, jako má Ivo. Nejen západní Čechy, ale i další místa, která procestoval, mu dovolily objevit v sobě „genius loci“. Proto je téměř každá jeho báseň připravena nabídnout čtenáři zachycení krásy okamžiku.

V dětství Iva „ovlivnilo setkání s poezií rockových kapel nebo tvorba přátel v undergroundu.“²⁶ „Vztah k „undergroundu“ si nikdo nevolí, je postupně vytvářen tím, co děláš. „Underground“ není politické hnutí. Když v Čechách vyslovíš „underground“, všem se okamžitě vybaví „společenství“ okolo skupin Plastic People, DG 307 a I. M. Jirouse. Tento hlavní „proud“ mě samozřejmě minul. V době procesu s Plasty mi bylo 14 let. Ale už v prvních ročnících střední školy jsme se současným architektem Romanem Koutským dělali hudební pořady o rockové hudbě. Krátce nato přišlo na řadu pořádání různých hudebních akcí. Posléze to bylo samizdatové vydávání vlastních básnických textů a různé akce spojené s jejich veřejnou prezentací.

V souvislosti s „východem“ se velice málo zdůrazňuje, jak hojně byla především americká kontrakultura napájena dálněvýchodními inspiracemi. Samozřejmě „historicky“ má v tomto ohledu český underground 70. a 80. let zvláštní specifika, „divoký katolicismus“ a výraznou politickou angažovanost. Ale v americké kontrakultuře, snad vyjma Warhola, který chodil každé ráno do kostela, bylo ve všem „revolučním“ trocha zenu, hinduismu nebo „tibetské“ mahamudry (a pochopitelně také trocha alkoholu a trocha drog). Připomeňme aspoň Hesseho, Pounda, Vysokou hru, Johna Cageho, Ericha Fromma, Garryho Snydera, Richarda Brautigana, beat generation, minimalismus. V Čechách na tyto tendence reagoval skvělou monografií Buddha, a také svým celoživotním zájmem o překlad čínského Tao te ťingu, „guru“ našeho undergroundu Egon Bondy. A jak mi jednou napsal, tento text mu skýtal „hlubokou ontologickou útěchu“.

V kontextu dějin je „underground“ jakási neodbytnost, neboť tady byl, je a bude vždy. Jak napsal Seifert, bude tu „jako milování, jako hlad, jako mor, jako válka“. Každá epocha totiž „underground“ potřebuje jako pojistku proti manipulaci mocí, proti společenským „abnormalitám“, jako vymezení vůči kretenismu a blbství všeho druhu. Ale

---

²⁶ NĚMCOVÁ, Barbora. Do čajovny pod Kozlem za mnou přijíždějí lidé z celého světa. *MF Dnes*. 2011, 23. 7. 2011. ISSN: 1210-1168.

v tomto případě se již nemá smysl držet za každou cenu pojmu „underground“.

Tvůrčí gesta, vzešlá z tohoto myšlenkového proudu a z osobních postojů, vůbec nemusí být „neotesaná a hrubá“. Jsou snad Magorovy labutí písně neotesané? Vždyť to je spirituální poezie, i když vzniká v nejhlubším „undergroundu“ valdické věznice. K tomu, abys vyjádřil něco naléhavého, nepotřebuješ rvát. I v těch nejzasranějších dobách je nám zapotřebí jemnosti a něhy. Neznám „undergroundovější“ postoje než jaké zaujali např. Hérakleitos z Efesu, Mistr Zhuang, Ikkjú Sódžun, Diogenes, hippie sv. František z Assisi, mnozí gnostici nebo egyptští mniši. Myslím, že si v ničem nezadali s Ladislavem Klímou, Josefem Váchalem, Arthurem Rimbaudem, Nanao Sakakim či Ivanem Martinem Jirousem. Všichni jsou radikální, někdy temní, ale velice „lyričtí“, vzdělaní a kultivovaní. Za scestné považují charakterizovat „underground“ jen podle toho, že někdo zpívá „běžím s hovnem proti plátnu“. „Underground“ není příčinou, ale důsledkem. Pokusem o ozdravnou reakci proti plíživé sepsi společnosti, třebaže si to mnozí protagonisté vlastně ani nemusí uvědomovat.

V současném světě se navíc změnila situace. Na dříve účinné vulgarity, provokace, nekompromisní negaci a nihilismus již současný establishment nereaguje. Je zcela resistantní a imunní i vůči nejradikálnějším uměleckým prostředkům. Současný člověk je naprosto otupělý a „neotřesitelný“. Útlak je sofistikovanější a plíživější, „nepřítele“ již není možné tak snadno definovat jako v 80. letech. Abychom znovu viděli a slyšeli, abychom mohli alespoň vyhlédnout z klece „systému“ a onoho pověstného kafkovského doupěte, je zapotřebí mnohem větší citlivosti a jemnější pozornosti. Jen tak se budeme moci zanořit až k tomu, co Zhuang nazývá „temnou září“ a v rámci tohoto rozhovoru to klidně můžeme nazvat „undergroundem vědomí“.²⁷

Již bylo zmíněno, že se Ivo věnoval soukromému studiu dálněvýchodní filosofie, která ho jistě nějakým způsobem ovlivnila. Z čeho však pramenil zájem o tuto filosofii? *Někdy kolem 18. roku mnou doslova otřásla kniha marxistického psychoanalytika Ericha Fromma „Mít nebo být?“. Frommovi se v této knize podařilo vyjádřit cosi „společného na konci a počátku obvodu kruhu“ východního a západního přístupu, a především rozdíl, jak se tyto přístupy snaží uchopit skutečnost. Východ vhladem, skokem za dualitu popřením vlastního ega, integrálně, se zachováním všech mysterijních tradic a symbolů. Západ mechanisticky, systematickým poznáváním světa rozdrobeného do jednotlivin, z jejichž*

---

²⁷ JINDRÁK, Josef. Jen nejspodnější proud může propojit duši člověka s podstatou světa. Polí5. [online]. 2012, N/A [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://www.polipet.cz/aktualita.php?id=394>.

poznání pak, jak stále ještě věříme, bude jednou možné složit exaktní poznání o celém „stvoření“. Fromm pro mne tehdy srozumitelně vyjádřil a popsal své vlastní transpersonální zážitky, a především své oslnění zenem a osobností zenového mistra Suzukiho. Kvůli Suzukimu dokonce v Kalifornii uspořádal konferenci s názvem Zen a psychoanalýza. To byl asi první dotek s východem, nepočítám-li Mathésiovy Zpěvy staré Číny. Následovaly samozřejmě Bhagavadgíta a Králova kniha Tao. Texty staré Číny a Zhuangovi Vnitřní kapitoly. Zjevením byla pro mne ještě před revolucí ediční řada 8 sborníků pod souhrnným názvem Zen, které tehdy vydávalo Bratislavské nakladatelství CAD press, a jejichž odběr jsem si předplatil, nevím kde. Pak záplava poezie, ať východem pouze ovlivněná, jako například Ezra Pound nebo básníci beat generation, nebo přímo poezie psaná zenovými mnichy, jako byl Bašó nebo mistr Ikkjú. Hluboce mě zasáhly Krišnamurtiho promluvy nebo texty korejského zenového mistra Seung Sahna (jeho kaligrafie jsem později vystavoval v Bezejmenné čajovně). Velmi důležitá byla také osobní setkání s některými buddhistickými učiteli a lamy. Díky našim aktivitám nás mnozí často ve Štáhlavicích navštěvovali. Zajímavé bylo například setkání s opatem skotského kláštera Samye Ling lamou Yešem, s velkým dzogčhenovým mistrem Namkhai Norbuem, nebo dlouhodobé přátelství s lamou Donalem Creedonem z Krišnamurtiho institutu.

Ve svém interview s Ivem jsem se zajímala také o to, zda by jmenoval nějaké své přátele, kteří ovlivnili jeho literární tvorbu. Pokud zůstaneme u poezie, má se vše přesně naopak. Ve chvíli, kdy jsem „zápasil“ s nějakou zkušeností, objevil se někdo, s kým bylo možné tuto zkušenost sdílet, aby vedla k nějaké osobní transformaci. Její výsledek se samozřejmě projevil i v textech. Nejen obsahově, ale i formálně. Mohl bych snad jmenovat přátelství s básníkem Lubošem Vinšem (Staré písně, prastaré), pravoslavným biskupem Radivojem Jakovljevičem (Prázdné nebe), belgickou psycholožkou Riou van Linden (Návrat ke kruhu), islamistou a překladatelem Koránu Ivanem Hrbkem, s hudebníky Oldřichem Janotou a Vladimírem Václavkem, setkání s filosofem Zdeňkem Kratochvílem, s profesorem Oldřichem Králem, ale i desítky dalších uměleckých přátel, kteří se pohybovali kolem literárního časopisu MG Revue, který jsem kdysi velice amatérsky redigoval. Připomenu jen Milana Judla, scénáristu Honzu Stehlíka, básníky Romana Knížete a Roberta Jandu, teoložku Ivanu Dolejšovou, fotografku a básnířku Viktorii Rybákovou, fotografku Ivanu Řezáčovou, malíře Pavla Hauera, experimentální sdružení Rantand (Básně k naslouchání) a samozřejmě mnoho „bezejmenných“, jejichž přátelství bylo však neméně důležité. Zvláštní sféru vlivu by pak tvořila náklonnost žen.

4.3 Ostrovní básně

První vydání básnické sbírky Ostrovní básně autora Iva Hucla bylo vytištěno roku 2010 v Akcent tiskárně Vimperk. Vydáno bylo Bezejmennou čajovnou ve Štáhlavících. Básník nabízí čtenáři celkem 176 stran plných lyrické poezie a celá kniha je protkána ilustracemi od významného českého tvůrce tušové malby Jiřího Straky.

Básně jsou členěny do 10 oddílů. To, že se nejedná o typickou poezii, možnou přirovnat k poezii jiných básníků, napovídá již úvodník, umístěný na vnitřní části desek.

„Ostrovní básně Ivo Hucla jsou především deníkem z cesty, záznamem vnitřních zkušeností. Pokusem o zachycení záblesků neustále unikajících obrazů a pomíjivé křehkosti světa. Jejich filosofický podtext tvoří neduální nauky východní a západní spirituality. Z tohoto důvodu mají některé texty spíše iniciační charakter. Hlavním zdrojem autorovy imaginace je však okouzlení přírodou, nejen různých míst Evropy a Asie, ale především krajinou jižních Brd, v jejichž podhůří již více než 20 let žije v malé vesnici Štáhlavice. Nezanedbatelnou část sbírky pak tvoří „rozhovory“ se spřízněnými umělci, básníky a hluboce intimní vyznání přátelům a blízkým. Ostrovní básně nám připomínají, že každá pravda je relativní a že je zcela zbytečné zamotávat si hlavu pojmy. Stejně nic nesdělují.

Život nepotřebuje žádné koncepce, popisy a analýzy. Nikdo nemůže říci květinám, aby rozkvetly. To umí jen jaro. Člověk ani dějiny „nikam nesměřují“, nestáváme se lepšími lidmi. Věcem a myšlenkám stačí pouze nepřekážet a ony si cestu k vyjádření naleznou samy. Na umění není nic zvláštního. Navíc není ani příliš užitečné. Ze Života vyrůstá stejně přirozeně, jako květiny anebo zelí. I naše osobní existence jsou pouhými ostrovy vynořujícími se z oceánu chaosu a nezachytitelného uskupení věcí. Obrazy v zrcadle vesmíru. Bez těchto obrazů bychom se však nestali skutečnými lidmi.“²⁸

Dílo je specifickým poznáním autorovy reality. Ještě před seznámením se s Ivovou poetikou můžeme tedy tušit, co je smyslem celé básnické sbírky. Autor se pokouší zachytit výjimečnost okamžiků, které během života prožil, a čtenáři předat jejich kouzlo. Vytváří tak v básních dojem silné autenticity prožitku, a to i přes to, že „odmítá barevnost a zdobnost, naopak tíhne k oprošťování básnického jazyka od dekorativnosti směrem ke strohosti, prostotě a syrovosti“²⁹.

Některé básně jsou věnovány Ivovým přátelům. Byl básník s nimi, když je psal,

²⁸ HUCL, Ivo. Ostrovní básně. 1. vyd. Vimperk: Akcent, 2010. 176 s. ISBN: 8025496368.

²⁹ NOVOTNÝ, Vladimír. Báseň vždy musí jít za něčím jiným. In Osobní korespondence.

nebo ho inspirovali, aby tu či onu báseň stvořil, nebo jsou básně zachycením skutečných událostí, které s nimi zažil? To ví jen básník sám.

Básnická sbírka je uvedena slovy:

„A poezie?

To je pouze další cesta k utrpení...

Pro idioty a blázny...“

První část sbírky nese název **Ostrovní básně**. Společným rysem tohoto oddílu je dokonalá reflexe přírody a jevů v ní.

„Na vrcholu dolomitových skal planou agáve

Světelnými prsty míří přímo doprostřed hejna kormoránů“

„Krab Loki tančí ve vzpěných vlnách

Fialovým klepetem jakoby tloukl do velikého bubnu

Šeří se“

U všech básní je uveden datum a místo vzniku. Většina z nich byla napsána v letních měsících, v rozmezí června a září, pouze jedna báseň pochází z března, proto z básní číší atmosféra letní pohody.

„Solární panel smaragdové ještěrky

neustále šelestí vstříc slunci“

Básník nám nabízí nahlédnout na skutečnost úplně jinýma očima, v tom spatřuji jedinečnou originalitu jeho básní.

„Ó kopce porostlé piniemi a klečí

o čem s vámi rozmlouvá vítr

za bezvětrí?

Co si přeje písek

když vlna za vlnou

smívá naše stopy z pláže?

Co vědí o utrpení

ostny mořského ježka

hluboko v Tvé noze?“

Druhá část sbírky nesoucí název **Návrat ke kruhu** je ve znamení stále se navracejících asociací. V této části jsou i dvě básně věnované rodině. První z nich manželce Michaele a další dětem Alžbětě a Matoušovi.

„Bez krve

Bez kostí

Bez masa

Bez mysli

Miluji Tě

Volám do čtyř světových stran“

8. 7. 2004 Štáhlavice / Michaele /

„Stín stromu pohltil mé tělo

Soumrak pohltil stín stromu

Mlha pohltila soumrak

Hvězdy uhrabaly štěrky mojí mysli

Vítr utišil bolest mého srdce

Děšť zazvonil v prázdnotě nad řekou

Nezadržován mraky plul měsíc dál svojí cestou

V okamžiku, kdy jsem vyslovil Vaše jména

sklouzl mi po tváři vlhký javorový list“

13. 11. 1995 / Alžbětě a Matoušovi /

V části **Prázdné nebe** básník oslovuje boha. Několik básní bylo napsáno v kláštřích (Chilandar, Koutlounous, Iviron).

„Bože...

Kéž bys mohl alespoň ztišit cikády

které pod naším oknem

celé noci

obrušují měsíc“

Nachází se zde ale i básně ovlivněné filosofií zenu, a v neposlední řadě také několik básní erotických.

„Vzpomínám

*na jedno tiché letní odpoledne
Sklonila ses nade mnou
vylovila můj pyj
a ústy si s ním hrála tak dlouho
až jsem byl hotov*

*Semeno na Tvých ústech
se zalesklo
jako hejno hrdliček
na střeše protějšího domu“*

21. 7. 2005 / Ikkjú Sódžunovi /

Jedna báseň jakoby vynikala nad ostatními. Je věnována Ivovu příteli, básníku a zakladateli hudební skupiny DG 307, Pavlu Zajíčkovi. Snad nám báseň prozrazuje básníkův vztah k poezii?

„SNAD BÁSNĚ...

Básně mne naučily dýchat

*„Od té doby nenásleduji
co mě mívá“*

Slova mne naučila mlčet

*„Neexistuje jiná řeč
než jazyk srdce“*

Mlčení mne naučilo lásce

„Kam zmizely všechny hloupé sny o zlu a dobru?“

Snad Básně...

Snad vytrvalá neústupnost...“

Následující oddíl **Básně k naslouchání** je v porovnání s ostatními krátký. Tvoří ho tři básně, které jsou inspirovány hudbou. Objevuje se ale i typický motiv E. A. Poea.

„Vlaštovky na větrných křídlech

Vlaštovky špačci, vlaštovky vrabci – větrný dech

Vlaštovka Allen, vlaštovka Magor, vlaštovka Bondy

...

V trhlíně prostoru vlaštovka havran

„Never more...“

Básně souboru **Rok na vsi** vynikají kouzelnou přírodní lyrikou z míst Západočeského kraje. Atmosféru vlídnosti přírody jemně dokresluje zvukomalba.

„Červená je kůra olší

na severní straně

Jen jedna cesta vede lesem

úvozem do stráně

Pod ledem ryby spí

v dálce schoulené vrby

Zeleným mechem září do mlhy

staleté duby

Choroše vlně vinou se k vlhké kůře

Co po mně ještě chceš

Co láska zmůže?“

Součástí tohoto oddílu je i báseň věnovaná dědovi Josefovi.

„Ten den jsem pochopil, že existují dvě pravdy, a že jedna z nich nesmí být nikdy vyslovena...“

„Dotýkal ses květů

Stavěls žebříky v ovocných sadech

jako Jákob

Bílým vápnem

jsi na jaře

natíral jabloňové kmeny

v závojích bzučících včel

To ještě muži uměli lámat kámen

Který z mocných to dnes dovede?

a ženy krouhat křehké zelí s kmínem

*Nemusel ještě Jirous psát
že nenápadně hynem*

*Kolik odvahy bylo třeba
po celou zimu jen tavit včelí vosk
a klíny vyrábět z bukového dřeva*

Z těch hoblin u kamen dýchala vždy zvláštní klidná něha

*Za letních bouří byl čas pozorovat déšť
v promoklé košili pod převisem střechy
a myslet na všechny ty květy
které v poryvech větru na okamžik přestávaly kvést*

*Stromům naslouchal jsi myslí
Tiše
jako svlačec rozpukaným zdím*

*A jaro vždy přicházelo včas
a zima nebyla jen stín*

*Pšenice zvedala své klasy i z promrzlé země
a slunce vycházelo nad nedalekým lesem
znovu a znovu čerstvé*

*Společně jsme hodovali pod hruškou máslovkou
děti, sršni i mlčenliví motýli černopláštníci*

*A jedna dávná vzpomínka
jako z Oranu
V nepohnutém jasu
husími křídly zametáme z česna
závěje morem uhynulých včel*

*Ten rok, jako kontryhel, co pod lískami se v květnu rozvíje
přišla amnestie*

*V rohu zahrady stál ještě vysoký štíhlý dub
a pod ním čerstvě naklepaná kosa
každé jitro
mísila rosu s hořkým pampeliškovým mlékem*

*Její osvobozující hvizd
jakoby nám pod nohama
odsekával samotnou smrt*

*A jednou...
potok čistého jasu přeskočil plaňkový plot
přes rašící bramborové pole až do samotného slunce*

*Kosti zvonily zpěvem ptáků
a já prvně spatřil
že mysl může dýchat*

*Vesmírem vanula vůně posečených bylin
a vibrující ozvěna lesknoucího se kovu*

Uvnitř i vně zářilo slunce jen

*Tehdy jsem spatřil
že zrození jsme pro jasný den“*

21. 1. 2010 Štěnovice / dědovi Josefovi /

Soubor básní **Ledňáček se skleněným okem** je uveden citací z povídky Sen autora Franze Kafky.

„Byl krásný den a K. si chtěl vyjít na procházku. Ale sotva učinil dva kroky, už byl na hřbitově.“

Tato Kafkova povídka je známá svým absurdním tónem. Bude tento básnický oddíl také takto naladěný? Vskutku, celým oddílem se nese atmosféra absurdna, ovšem oproti Kafkovi je to spíše absurdno spojené s humorem. V básních vystupují i mnohé slavné postavy.

*„Když psal Jorge Luis Borges své povídky
zakrýval si tvář
škraboškou s podobou lišky*

Podobně jako Mojžíš nebo Shakespeare

*Jakási světlomasá indiánka mu v pampě předpověděla
že kdo bude bez zahalení číst jeho texty
dosáhne věhlasu a nesmrtelnosti*

*Přelud génia Borgese vždy neovladatelně děsil
Slávu považoval za nejhorší druh nepochopení*

*Velmi důvěrně znal totiž místa
kde se nacházejí hořící hroby
v Dantově Božské komedii“*

Básně ze souboru **Sny** jsou typické delšími verši a do některých z nich se jemně vloudila dějovost. Jejich nepostradatelnou součástí je příroda.

*„Kráčím zasněženou zahradou
Sleduji stopu jakéhosi dávno vyhynulého zvířete
Jsem velice neobratný stopař
jelikož zvíře stále uniká
Dokonce se zdá
že vzdálenost mezi námi se zvětšuje
Vleču se hlubokým sněhem mnoho měsíců, možná i let
Zvíře je plné síly a jeho stopa je pravidelná
Padá hustý sníh
Děsím se tohoto podivného znamení
Děsím se neslyšného hlasu v povětří“*

Jedna z básní, věnovaná dceři Alžbětě, je krásnou dětskou říkankou.

*„Kdo to leží na pasece
ve vůni vřesu jako v řece?
Hebký smrček roste z břicha
na srdíčku spinká liška?*

*Na hlavě roste muchomůrka
nikde prstík nikde škvírka*

*Napoví sojka kamarádka
otevře křikem myslí vrátka?*

*Černá je hora, modré mraky
veverka skáče, musíš taky!“*

25.5.1999 / Alžbětě /

Soubor veršů **Staré písně, prastaré** nemá místní ani časové určení. Verše jsou kratší, spojené s přírodou a lidmi, pracujícími v ní, nebo se zvířaty.

*„Staly se případy
že rybáři
kteří žvýkali rybí dásně
oněměli“*

---

*„Zpoza jateční zdi
k nám zavanul zápach žluklého loje
Hned poté se ozvaly zvuky
jako když tlučete telecí nohou
do zamčených vrat*

*„Ne“ řekl přítel
„to není smrt, jen zvířecí strach“*

Oddíl básní **Na prahu mlčení** „cudně přibližuje náznaky kosmického vědomí“.³⁰
„...a stále hledám tvář, kterou jsem měl již před stvořením světa...“

W. B. Yets

*„Podívej se do zrcadla
Ted' ted' ted'...“*

Vítej do této pustiny

---

³⁰ GARDAVSKÝ, Vladimír. Ivo Hucl vydal básnický výbor. *Deník* [online]. 2011, říjen 2011 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z:

http://epaper.denik.cz/eweb/media/vlp/2011/09/26/pdf/26_09_2011_PLZEN_7_0950d37842.pdf.

*Žádné tajemství
neexistuje*

*Nemoc je vědět
nemoc je nevědět*

Řeky nemají dva břehy

Čas je jako plíseň

Bílé obrazy visí na bílých stěnách

Nejlepší jsou básně z jediného slova

*Vítr vane
aniž by se dotkl
nějaké tváře“*

10. 6. 2009 Hájek

Posledním oddílem knihy je **Prozření** (pocta Waltu Whitmanovi). Tyto verše autor stvořil v pouhých dvaceti letech. Jsou reflexí všech pocitů, které na autora působí. Syrově, v prosté a často kruté realitě je Ivo nabízí k nahlédnutí svému čtenáři.

*„Vidím zmrzačené plzeňské parky s betonovými lavičkami
a na nich ožralou armádu pokroku s injekční stříkačkou
a první ranní cigaretou*

*Vidím desítky kamarádů vzlykajících u otevřených záěstí a jejich
pohledy rezignující před modrými světly sanitek
a policejních vozů*

...

*Vidím všechna ta čela, upocená a nechápající,
že se můžeme skrývat jako dinosauři v periferních
montérkových hospodách a nad přeplněnými popelníky
inhalovat myšlenky Lao-c'e, Camuse nebo Alana Wattse*

*Že si lebky necháváme trepanovat písněmi Fugs, hlasem Johna
Lee Hookera a kakofonickými litaniemi DG 307*

...

*že nás neustále na ulicích otloukají pendreky pro prorocké sny,
které nás ještě ani nestačily zastihnout v našich zažloutlých
postelích*

*že bychom s úctou poklekli před přicházejícím očištěným
Mesiášem – bílým, žlutým, černým nebo rudým*

*Prozřel jsem na vysoké skále s hlavou položenou na vyzáblé
jsoucnosti*

*Prozřel jsem na hranici rozděleného světa, mezi strašící
Amerikou a promrzlým Ruskem*

*Prozřel jsem v okamžiku, kde se ke mně blížil huňatý medvěd
svobodného lidského Ducha*

...

Prozřel jsem s pocity Prahy, Plzně, Brna...let 1938 a 1968

...

Prozřel jsem, prozřel jsem, prozřel jsem

Květen 1981 zámek Zbiroh

Kniha je zakončena poetickými verši:

*„Vitr odvál nejlepší báseň tohoto dne
Už mlčím“*

Texty z Ivovy sbírky básní byly zhudebněny skupinou Delay Delay, experimentálně hudebním souborem Rantand Ensemble a souborem DoMa Ensemble v pořadu Souzvuk³¹. V tomto pořadu hovoří Ivo o své knize Ostrovní básně a herec Martin Stránský recituje vybrané básně sbírky.

V polovině dubna 2013 vyjde druhé, rozšířené vydání Ostrovních básní, v redakci Vladimíra Novotného. Kniha bude ilustrována předním českým výtvarníkem Jiřím Šigutem a bude rozšířena o dva básnické oddíly – Úlomky ticha a Skelná Huť.

---

³¹ Záznam hudebního pořadu Souzvuk je k dispozici na CD.

4.4 Výtvarná kritika

V souvislosti s tím, že je Ivo Hucl organizátorem mnoha výstav a často je i jejich kurátorem, tudíž je spojen se světem výtvarného umění, a nezapře v sobě ani duši literáta, napsal i několik výtvarných kritik. Měla jsem k dispozici článek *Realita z hlubin*, zveřejněný v časopisu *Ateliér*, který je textem reflektujícím celoživotní tvorbu významné české výtvarnice Xénie Hoffmeisterové³².

Článek začíná úvodním citátem Christiana Morgensterna, ke kterému Ivo následně přirovnává tvůrčí vlastnost Xénie Hoffmeisterové. V úvodu se zabývá Xéniinými studii a dřívějšími zaměstnáními. Komentuje i samostatnost a nezávislost umělkyně na uměleckých směrech a skupinách.

Dále je popsán vývoj výtvarného umění, Ivo charakterizuje Xéniinu tvorbu a porovnává obrazy z minulých let. Její dílo komentuje pomocí zajímavých přívlastků („monochromní modř, odcizující hněd“). Zabývá se i vztahem, který má umělkyně ke svému současnému bydlišti a také, jak na ní místo, ve kterém žije, působí a ovlivňuje její tvorbu. Neopomene ani vyslovit svůj názor, a sice ten, že v její práci nachází jisté podobnosti s uměleckými směry surrealismu a dadaismu.

V další části článku Ivo charakterizuje dílo, které je, dle jeho názoru, trochu jiné než ostatní díla, a pokouší se najít smysl v jeho jinakosti. Dále se zabývá posledním tvůrčím obdobím Xénie Hoffmeisterové a v porovnání s obdobím minulým v něm nachází jisté proměny.

V závěru kritiky přináší svoje zhodnocení díla („tvorba niterně křehká až tekutě nezakotvená“) a popisuje, v čem tkví výjimečnost této umělkyně.

4.5 Scenáristika a film

Od 90. let se Ivo zabýval psaním scénářů, nejprve pro Český rozhlas a poté i pro televizi. Pro Český rozhlas vypracoval scénář sedmidílného cyklu *Islám a islámská mystika*. Pořad objasňoval především vznik islámu, ale posluchači se mohli seznámit i s islámskou mystickou poezií. Pro televizi vytvořil Ivo scénáře dokumentárních filmů *Hlas stříbrného zvonu*, *Ve znamení ohně a ryby – Efesos*, *Sedm měst apokalypsy*, *Plzeň – město slunce*. Tyto dokumenty byly natočeny ve studiu Max spolu s režisérem Miroslavem

---

³² Příloha č. 8.

Čapkem. *Hlas stříbrného zvonu* zachycuje krásy Šumavy skrze mytologii a bájesloví. *Ve znamení ohně a ryby* je dokumentem o vzájemném ovlivňování a prolínání kultur ve starověkém Efesu. Film *Syn hromu a sedm měst apokalypsy* představuje sedm maloasijských měst. Dokument *Plzeň – město slunce* je „jakousi poutí po posvátných místech Plzeňska“³³. Pro ČT2 napsal Ivo scénáře k filmům *České Japonsko* (v tomto dokumentu se můžeme dozvědět i o aktivitách Bezejmenné čajovny) a *Na západ od Tibetu*.

V září roku 2005 byl do kin uveden film s názvem „*Do blba!*“. Tento film získal druhé místo filmové ceny Český lev v kategorii Divácky nejúspěšnější film roku 2005. Ve XIV. ročníku ceny Žebřík film „*Do blba!*“ obsadil druhé místo v kategorii Film roku. Ivo Hucl zde sehrál roli Ježíše. *Byl to „naschvál“ scénáristy filmu Jana Stehlíka. Ale tehdy jsem měl ještě dostatek vlasů, tak to prošlo. Přesto, když jsem se svlékl v maskérně, spráskla kostymérka ruce: pane režisére, takhle tlustej Ježíš? Celý den jsme pak s tátinkem Jardy Duška natáčeli v mrazu a sněhu asi čtyři scény. Osobně si myslím, že to je jeden z nejlépejších českých filmů, ale nedávno jsme s Jardou Duškem křtili knihu čínské zpěvačky Feng yun Song, a když jsme se loučili, vzkazoval jsem po něm pozdrav pro tatínka s uštěpačnou poznámkou, že jsme spolu kdysi hráli v nejlépejším českém filmu všech dob. Jardovou reakcí jsem byl poněkud překvapen. Odpověděl, že film stále slaví obrovské úspěchy na Novém Zélandu, v Izraeli a snad i Jižní Americe. Tak nevím, třeba to je kvůli charismatické postavě Ježíše ☺*

Zajímavou informací může být také to, že na námět jednoho konkrétního Ivova rodinného příběhu natočil režisér Vladimír Michálek televizní inscenaci s názvem *Přepadení*. Roli Iva ztělesnil herec Jiří Ungr a manželku Michaelu zahrála Zuzana Stivínová.

5 Ivo Hucl jako osobnost regionu

5.1 Vztah k regionu

„*Ti, kteří chtějí pochopit duši Štáhlavic a Štáhlav, musí nejdříve porozumět a souznít se zdejší krajinou.*“

Ivo Hucl

---

³³ Hlas stříbrného zvonu. *Klatovský deník*. 1995, 16. 12. 1995. ISSN: 1210–6232.

Ivo Hucl je proslulý svým pozitivním vztahem k regionu. Rád často cituje Starého Mistra: „Světec nemusí vyjít ze dveří, ani vyhlédnout z okna, aby poznal svět.“ Odtud také pramení jeho hluboký vztah k přírodě a kultuře. Promítá se jak v jeho básních, tak i v činnosti Bezejmenné čajovny. Ivo vyniká především organizováním rozličných výstav, koncertů a festivalů.

V září roku 2012 probíhala výstava umělců, kteří pro svá díla našli inspiraci v okolí Štáhlav a Štáhlavic. Fotografická díla a obrazy od autorů Pavla Matase, Romana Berkovce, Alžběty Huclové, Ivety Merglové, Václava Maliny a Ladislava Sýkory byly ke zhlédnutí v jízdárně zámku Kozel. Spoluautorem výstavy byl Ivo Hucl. Byla uspořádána na počtu zdejší krajiny a obyvatelům a představovala také *„cosi jako nedokonalou snahu o znovunalezení zdejších opomíjených i dosud živých kulturních tradic a souvislostí“*. *„Bez těchto společně sdílených hodnot a vzájemného setkávání bude totiž náš veřejný prostor neustále vyliďňován, stane se z něho pouhá pustina. V mezilidských vztazích se pak bude nadále vzmáhat jen omezenost, netolerance a závist.“*

„Krajina v okolí Štáhlav a Štáhlavic není na první pohled okázalá či dramatická. Nepodmaňuje si nás dech beroucími horizonty nebo efektními přírodními scenériemi. Na poutníka působí jakoby z určitého ústraní a možná až hermeticky skrytě. Také proto jen zvolna vtahuje náš životní příběh do dávných a hlubokých souvislostí. Jakmile ale člověk magickému působení zdejší krajiny podlehne, musí se do ní neustále vracet.“³⁴

Několik výstav zorganizoval Ivo v západočeském Milínově. V rámci projektu Návrat zde své dílo představil Kurt Gebauer. K dalším výstavám patřila například expozice děl Jiřího Kornatovského a také Jindřicha Štreita.

Ivo Hucl pořádá výstavy nejen v Západočeském kraji. Na oslavu 20. výročí spolupráce české Plzně a japonského Takasaki uspořádal Ivo výstavu s názvem *Hory a srdce* právě v japonském Takasaki. Partnerskému městu byly představeny romantické obrazy Šumavy Josefa Váchala a velkoformátové kresby Jiřího Kornatovského.

---

³⁴ NĚMCOVÁ, Barbora. Vystavují umělci, kteří podlehli kouzlu Štáhlavic. *MF Dnes*. 2012, 31. 8. 2012.

5.2 Festival čajové kultury

Ivo Hucl je „otcem“ a dramaturgem *Festivalu čajové kultury*. Smyslem festivalu byla *reflexe čajové kultury v Čechách a s ní souvisejících disciplín (aranžování květin, architektura, keramika a porcelán, estetika, filosofie) a zpřístupnění těchto aktivit širší veřejnosti. Záměrem bylo zprostředkovat hodnoty (harmonie, přirozenost, spontaneita, prostota, tajemství vzájemnosti), které se ze západní kultury vytrácejí, a také poskytnout inspiraci pro smysluplné naplnění volného času a připomenout, že krásu lze obdivovat i uprostřed běžných událostí všedního dne. V neposlední řadě měl také festival prohloubit vzájemně podnětné názorové systémy východní a západní filosofie a umění.*³⁵

Jak vlastně vznikla myšlenka festivalu? „*Festival čajové kultury se spontánně vyvinul z kulturních programů Bezejmenné čajovny, které od počátku nesly téma „prolínání světů“.* Protože se přednášky, výstavy i koncerty setkávaly se stále větším zájmem a prostor čajovny přestával stačit, rozhodli jsme se pro uspořádání jedné velké akce za rok – a tou je právě Festival čajové kultury.“³⁶

První ročník *Festivalu čajové kultury* se konal roku 2003 v prostorách Bezejmenné čajovny a jízdárny zámku Kozel pod záštitou primátora Jiřího Šnebergra a velvyslance Japonska v ČR Koichi Takahashiho. Zpočátku byl festival dvoudenní. Nabízel návštěvníkům zhlédnutí čajových obřadů a vernisáže tří výstav – kaligrafie „Na hranici zen a nedorozumění“ známého japanisty Petra Geislera, výstavu čajového porcelánu a keramiky z Vietnamu, Japonska a Číny ze soukromých sbírek a fotografie cestovatele Zdeňka Thoma z cyklu „Kouzlo japonských zahrad“. Japonským hostem na festivalu byl zenový mnich Edžun Ječik, festival obohatil přednáškou „Čaj a zen mají stejnou chuť“ a koncertem na tradiční japonskou flétnu šakuhači. Součástí festivalu bylo i koncertní vystoupení Oldřicha Janoty, Vladimíra Václavka a plzeňské kapely Míou Míou.

Druhý ročník *Festivalu čajové kultury* byl již čtyřdenní. Opět byl pořádán Bezejmennou čajovnou ve spolupráci s Česko-japonskou společností a Národním památkovým ústavem Plzeň-záмок Kozel. Nad akcí převzal záštitu primátor města Plzně a

---

³⁵ Festival podruhé provoněný čajem In: Plzeňský deník Plzeňský deník 1210-5139 Roč. 13, č. 25 (20041027), s. 27. ISSN: 1210-5139.

³⁶ VÍTOVÁ, Daniela. Zapomeňte na hluk světa: Festival čajové kultury pomáhá hledat bod dokonalosti. Deník.cz [online]. 31. 10. 2006 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/>.

japonský velvyslanec. Festival poskytl možnost navštívit výjimečnou expozici pedagoga intermediálního oddělení prof. Miloše Šejna. „*Výstava nazvaná podle slavné Hokusaiovy kresby Sen rybářovy ženy je emotivní výpovědí o sžívání se s duší krajiny, o dotyku a o těle.*“³⁷ Velkým lákadlem byla výstava jedenácti japonských erotických obrazů, jarních kreseb Šun-ga („*Jarní kresby mají svůj původ v čínských, tzv. polštářových knížkách, které si mladé manželky schovávaly pod polštářem a používaly jako didaktickou pomůcku.*“³⁸), ze soukromé sbírky japanisty PhDr. Zdeňka Hrdličky. Další součástí festivalu byla expozice kamenných objektů Ivana Valy a fotografií cestovatele Zdeňka Thomy. Nechyběla ani divadelní představení, vystoupil zde japonský tanečník BUTO Ryuze Fukuharu a brněnský soubor divadla Líšeň s příběhem inspirovaným indickým eposem Mahábháratha. Hudební část festivalu měla taktéž co nabídnout. Zazněly zvuky japonské flétny šakuhači a čínských dvoustrunných housliček Erhu. Svoji tvorbu předvedla i skupina Damaru, která vychází z klasické indické hudby a z tradic klasického chrámového tance kathak, a také skupina Kung-pao a její tóny čínského rokenrolu.

Festival čajové kultury roku 2005 byl uspořádán Bezejmennou čajovnou, Česko-japonskou společností a Národním památkovým ústavem a pod záštitou hejtmana Plzeňského kraje Petra Zimmermanna a japonského velvyslance Hideakiho Kumazawy. Dějištěm festivalu se stal zámek Kozel. Program nabízel čajový obřad školy Urasenke, přednášku o japonské neformální čajové ceremonii a výstavu fotografií, bonsajů, keramiky, porcelánu a skla, literatury a filmů. Návštěvníci mohli zhlédnout japonskou frašku Kjógen a poslechnout si hru na tradiční čínský nástroj citeru zheng.

Čtvrtý ročník *Festivalu* v roce 2006 se částečně přesunul do Západočeského muzea v Plzni a část programu probíhala jako dosud v Bezejmenné čajovně a na zámku Kozel ve Šťáhlavicích. Tentokrát ale festival trval celý měsíc, od 20. října do 20. listopadu. Po celou dobu měli návštěvníci možnost seznámit se s čajovými obřady, s krásou japonských zahrad, s kaligrafií, uměním ikebany, asijským bojovým uměním a stínovým divadlem. Expozice výtvarných děl byly umístěny v Západočeském muzeu. Jeden den festivalu patřil dětem. Mohly se například naučit, jak vyrobit japonskou papírovou skládačku origami nebo jak se pracuje v keramické dílně.

---

³⁷ Festival podruhé provoněný čajem In: Plzeňský deník Plzeňský deník 1210-5139 Roč. 13, č. 25 (20041027), s. 27. ISSN: 1210-5139.

³⁸ Tamtéž.

5.3 Tibet myslí

„Tibet je pro většinu z nás pouze Tibetem myslí, mlžnou starobyloou říší, kde se myšlenky stávají hmatatelné a sny lze prožít.“

Patrik French

Projekt *Tibet myslí* existuje již od roku 2009, kdy proběhla výstava pod stejnojmenným názvem v Novoměstské radnici. Konala se při příležitosti 50. výročí okupace Tibetu komunistickou Čínou. Výstava měla upozornit na ovlivňování západní kultury tibetskou. Záštitu nad tímto projektem převzal Václav Havel.

V roce 2011 se v plzeňské Měšťanské besedě, v pražském divadle Archa a v Centru současného umění DOX konalo vystoupení tibetských mnichů z exilového kláštera Mänri v severní Indii, kteří představili rituál bönistického náboženství.³⁹ *„Takzvané čamové tance v maskách zaujmou nejen hlubokou autentickou spiritualitou, ale také expresivním zpracováním rituálních masek a kostýmů, které znázorňují různé mytické bytosti, klidná i běsnící božstva, nadpřirozená zvířata i smrt.“*⁴⁰ Vystoupení bylo společným projektem Bezejmenné čajovny a Občanského sdružení Potala.

Jak se podařilo takto neobvyklé představení sjednat? *Do bönistického kláštera Mänri v severní Indii pravidelně jezdí dva moji přátelé. Tibetanista Dan Berounský tam jezdí bádát v klášterní knihovně a obchodník s čajem Martin Špimr se tam čas od času skryl před náporom konzumního světa. Bylo to celkem jednoduché. Domluvit termín, sehnat víza a peníze na letenky pro 15 lidí (s vízy významně pomohl ministr zahraničí Schwarzenberg), pak v Čechách domluvit šňůru, aby se mnichům cesta trochu vyplatila. Velkou část práce samozřejmě odvedlo Občanské sdružení Potala, sídlící v pražské Libni, a jeho zakladatelka tibetanistka Zuzana Ondomišiová. Velkou zásluhu má také Centrum současného umění DOX, které poskytlo zázemí pro dílny, workshopy, a mohli jsme tam realizovat velkou výstavu panoramatických fotografií Tibet – krajina mýtů a legend světově uznávaného fotografa Jaroslava Poncara a několika dalších umělců. V roce 2015 bychom*

---

³⁹ Bön či bönismus je původní tibetské náboženství s kořeny sahajícími až do starověké Persie a tibetského předbuddhistického dávnověku. Do dnešní doby se zachovalo pouze několik původních linií tohoto učení. Předávala se jen v několika málo tibetských kláštrech. Jedním z nich je právě exilový Mänri. NĚMCOVÁ, Barbora. V Plzni zatančí tibetští mniši. *MF Dnes*. 2011, 15. 4. 2011. ISSN: 1210-1168.

⁴⁰ Tibetští mniši představí v Plzni své bohy, mýty a rituály v tancích. *Deník*. 2011, 21. 5. 2011. ISSN: 1210-5139.

turné tohoto „souboru“ rádi uskutečnili znova. Toto „představení“ je o to výjimečnější, že bönističtí mniši za účelem předvádění svých rituálů do evropských zemí běžně necestují a jedná se o skutečně autentické čamové rituály⁴¹.

6 Závěr

Ivo Hucl byl představen jako básník, scenárista a organizátor. Na jeho osobnost bylo nahlédnuto nejen ze stránky osobní a pracovní, ale i ze stránky umělecké.

Životní cesta, kterou si autor dosud prošel, byla velmi zajímavá a netypická a často jistě nepatřila k nejjednodušším. Proto jsem Ivo Huclovi velmi vděčná, že mi ochotně odpověděl na mé otázky se svolením je uveřejnit.

Pokusila jsem se také o charakteristiku Ivovy literární tvorby. Nejen jeho básnické dílo je výjimečné, i články výtvarných kritik se vyznačují nezaměnitelnou originalitou. V jeho tvorbě je patrný filozofický podtext, který nutí k zamyšlení i nad vcelku jednoduchými úkazy. Spojení svérázné přírodní lyriky, místy s erotickým nábojem nebo se špetkou východní či západní filozofie, dokazuje, že se v Ostrovních básních nejedná o poetiku přirovnatelnou k jiným básníkům, a tudíž dodává Ivovu básnickému dílu jedinečnost.

V práci byl také vykreslen Ivův vztah ke Štřáhlavicím a jejich okolí. Pomocí kulturních aktivit, které pořádá ať už v Bezejmenné čajovně, nebo na dalších místech západních Čech, se aktivně podílí na fungování a rozvoji západočeské kulturní scény.

---

⁴¹ Viz příloha č. 9.

Resumé

My Bachelor work deals with a significant poet, writer, and an organizer of cultural events in West Bohemia. The aim of this work is to introduce Ivo Hucl from wider point of view, and to characterize his life's way, lifestyle, and mainly his literary output and his relation to West Bohemia. Firstly, the work gives us information about the place where Ivo Hucl lives. Secondly, the work deals with Ivo's childhood, employments, sojourn in a church, and launching Bezejmenná tearoom. There is also a description of author's relation to former employments and to Communist regime. Further thematic unit deals with author's literary output, and screenwriting. There is an analysis of his major work *Ostrovní básně* (Insular Poems). Author's relation to Štáhlavy region is outlined in the last chapter. Several cultural events organized by Ivo Hucl are described there (Japan Tea Festival, Tibet of the Mind).

Seznam použité literatury

Bezejmenná čajovna. In: *O čaji* [online]. N/A [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.bezejmenna.name/cajovna.html>.

Bezejmenná čajovna. In: *O čajovně* [online]. N/A [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.bezejmenna.name/cajovna.html>.

Cena Bohumila Polana. In: *Středisko západočeských spisovatelů* [online]. N/A [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://zaspis.webnode.cz/cena-bohumila-polana/>.

DVOŘÁK, Petr. Básník Ivo Hucl: Nemyslím, že poezie může mít vítěze. *Deník.cz* [online]. 2011, N/A [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://m.denik.cz/denik/c/basnik-ivo-hucl-nemyslim-ze-poezie20111202.html>.

Festival podruhé provoněný čajem In: *Plzeňský deník* Plzeňský deník 1210-5139 Roč. 13, č. 25 (20041027), s. 27. ISSN: 1210-5139.

GARDAVSKÝ, Vladimír. Ivo Hucl vydal básnický výbor. *Deník* [online]. 2011, říjen 2011 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: http://epaper.denik.cz/eweb/media/vlp/2011/09/26/pdf/26_09_2011_PLZEN_7_0950d37842.pdf.

Hlas stříbrného zvonu. *Klatovský deník*. 1995, 16. 12. 1995. ISSN: 1210–6232.

HUCL, Ivo. *Ostrovní básně*. 1. vyd. Vimperk: Akcent, 2010. 176 s. ISBN: 8025496368.

JINDRÁK, Josef. Jen nejspodnější proud může propojit duši člověka s podstatou světa. *Polí5*. [online]. 2012, N/A [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://www.polipet.cz/aktualita.php?id=394>.

NĚMCOVÁ, Barbora. Do čajovny pod Kozlem za mnou přijíždějí lidé z celého světa. *MF Dnes*. 2011, 23. 7. 2011. ISSN: 1210-1168.

NĚMCOVÁ, Barbora. V Plzni zatančí tibetští mniši. *MF Dnes*. 2011, 15. 4. 2011. ISSN: 1210-1168.

NĚMCOVÁ, Barbora. Vystavují umělci, kteří podlehli kouzlu Šťáhlavic. *MF Dnes*. 2012, 31. 8. 2012. ISSN: 1210-1168.

NOVOTNÝ, Vladimír. Báseň vždy musí jít za něčím jiným. In *Osobní korespondence*.

Obecné informace. In: *Obec Štáhlavy* [online]. 2013 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.stahlavy.cz/obecne-informace/>.

PLŽ: Plzeňský literární život. In: *Knihovna města Plzně* [online]. N/A [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://www.knihovna.plzen.eu/publikace.php>.

Radivoj Arcibiskup Simeon Jakovljevič (1926) - Životopis. *Pamět národa* [online]. N/A, N/A [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://www.pametnaroda.cz/index.php/witness/index/id/1709/page/2>.

Tibetští mniši představí v Plzni své bohy, mýty a rituály v tancích. *Plzeňský deník*. 2011, 21. 5. 2011. ISSN: 1210-5139.

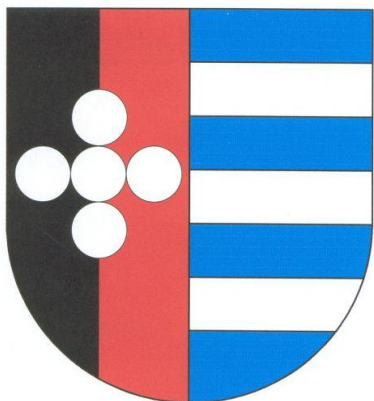
VÍTOVÁ, Daniela. Zapomeňte na hluk světa: Festival čajové kultury pomáhá hledat bod dokonalosti. *Deník.cz* [online]. 31. 10. 2006 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/>.

WIKIPEDIA. *Gestalt terapie* [online]. 2012 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Gestalt_terapie.

Seznam příloh

1. Znak Štáhlav

Znak obce. In: *Obec Štáhlavy* [online]. N/A [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.stahlavy.cz/znak-obce/>.

2. Štáhlavský zámek

Zámek. In: *Obec Štáhlavy* [online]. N/A [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.stahlavy.cz/modules/tableadmin2/external>.

3. Kostel sv. Vojtěcha

Kostel sv. Vojtěcha. In: *Cesty krajem* [online]. N/A [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.cestykrajem.cz/katalog/dle-lokalit/objekty/kostel-sv-vojtecha-stahlavy/>.

4. Zámek Kozel

Zámek Kozel a hrad Kašperk lákají návštěvníky na nedělní prohlídky. In: *MF Dnes* [online]. 2011 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: http://plzen.idnes.cz/zamek-kozel-a-hrad-kasperk-lakaji-navstevniky-na-pondelni-prohlidky-11u-/plzen-zpravy.aspx?c=A110713_143252_plzen-zpravy_alt.

5. Čajovna interiér

Čajovna. In: *Bezejmenná čajovna* [online]. N/A [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://bezejmenna.name/kultura/?q=node/3>.

6. Čajovna exteriér

Bezejmenná čajovna. In: *Rajče.net* [online]. 2012 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: http://makyna04.rajce.idnes.cz/Bezejmenna_cajovna_-_2.11.2012/.

7. Ivo přebírá Polanovu cenu

Předání Polanovy ceny. In: *Plzeňský deník* [online]. 2011 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: http://plzensky.denik.cz/kultura_region/ivo-hucl-ziskal-za-radostny-odpad-polanovu-cenu.html

8. Výtvarná kritika – článek z časopisu Ateliér

Realita z hlubin

V každém člověku je skryto dítě, to znamená výtvarný pud... Toto dítě chce, aby mu bylo dovoleno spoluhrát, spolupřít, také v umění a nechce být pouhým obdivujícím divákem. Neboť toto „dítě v člověku“ je nesmrtelným tvůrcem v lidské duši.

Morgensternova transkripce Nietzscheova citátu není jen připomenutím základní tvůrčí vlastnosti Xénie Hoffmeisterové, její doslova posedlostí tvorbou a poznáváním skrze výtvarné umění, ale také připomenutím absurdních a groteskních souvislostí, které se jí od počátku umělecké dráhy staly přirozeným způsobem vyjadřování - a podobně jako u Christiana Morgensterna také „duševním rájem oddychu“. O to víc můžeme žasnout, že dílo této tvůrčí intenzity, které je v českém výtvarném kontextu nepřehlédnutelné již téměř dvě desetiletí, se dosud „vzpírá“ zásadnějšímu uznání u odborné i laické veřejnosti. Xénia Hoffmeisterová začíná s volnou tvorbou (v oblasti malby, grafiky, keramiky a svérázných „objets trouvés“ – nalezených objektů) až v roce 1989. Předtím pracuje jako scénografka a kostýmní návrhářka v kamenných divadlech v Českých Budějovicích, Ústí nad Labem a Praze. Účelová divadelní profese jí však připadá příliš zužující, a proto svět divadla po pěti letech vyměňuje za „kulisy“ skutečného světa. Neobyčejnou řemeslnou zručnost a erudici, kterou záhy ve své práci uplatňuje, si osvojuje již za studií v Bratislavě na SUPŠ u profesora Rudolfa Fily a později profesora Oldřicha Smutného na pražské Divadelní fakultě AMU, u kterého studuje malbu.

Přitom ale Xénia Hoffmeisterová nikdy nepříslušela k žádné umělecké skupině či názorovému proudu. Její spříznění například s Michaelem Rittsteinem, Borisem Jirků či Jiřím Sozanským se projevuje spíše v obdivu k jejich energii a intenzitě práce, než v hledání opory ve společně sdíleném názoru na principy výtvarné tvorby. Přestože neustále vstřebává obrovské množství tvůrčích impulsů, v podstatě jimi zůstává „nezasažena“.

Občasným „krizím“ nevzdoruje vytvářením nových forem, ale ještě výraznějším zintenzivněním svého výtvarného zaměření. Po roce 1989, kdy se pod vlivem všeobecně sdíleného optimismu a nadšení v českém výtvarném kontextu tehdejší ostří grotesknosti a absurdity zaoblilo, zklidnilo a projasnilo, Xénia se orientuje na svá niterná „beckettovská“ témata – pocity odcizení, marnosti a nemožnosti vzájemného porozumění. (*Hledačky*, 1991; *Zalezláci*, 1992; *Požírači ptáků*, 1992; *Budoucnost*, 1992; *Hrad z písku*, 1993 aj.)

„Necítím žádné spříznění, spíše osamělost,“ charakterizuje sama sebe. Zřejmě proto

se Xénia vždy vyjadřuje přímočaře a nepodléhá vábení takových pastí, jakými jsou ztráta „intenzity citu a síly výpovědi“, jak se to stalo skoro celému současnému konceptuálnímu „světu“. Někdy k tomu však u ní dochází i za cenu přílišných emocí a projevů vášnivosti.

Už první významnější práce Xénie Hoffmeisterové se vyznačují výraznou, absurdně literární narativností, která se někdy vědomě, někdy přímo „prorocky“ dotýká hlubokých, až archetypálních témat evropské civilizace. Její obraz *Věž* (1989) je aktuálním připomenutím starozákonního příběhu o lidské pýše a stavbě města Babel, zatímco postavy z obrazů *Nahý v trní* (1998) nebo *Hastrmánci* (1999) jako by vystoupily přímo z posledního Beckettova románu *Jak to je*.

Její nonsensové „filmové příběhy“ se nám však nesnaží sugerovat módně zneužívané směřování současného světa do záhuby ani apokalyptický chaos, způsobený především sebestřednými antropocentrickými aktivitami. V podání této umělkyně není svět sám o sobě malströmem zla a utrpení. Na to je příliš křehký, vzácný a krásný. Xénia si totiž života a člověka v něm i bez okázale předkládaných konfesí hluboce váží. Její obrazové „příběhy“ jsou především odvážným osobním svědectvím o cestě (tam a zase zpátky) do dvojznačné povahy světa a do ambivalence života a smrti (*Zátiší s lebkou*, 2010). Tato cesta je opakovaně podnikána právě kvůli záchraně našich snů, ohrožených současnou civilizací. V neposlední řadě souvisí narativnost Xéniiných obrazů s jejím vnímáním času a paměti. Vždyť „pamatovat si znamená tvořit“. Z některých pláten je zřetelné, že jí děsí parazitické spojení času s naší tělesností. Zejména jeho nehorázná, věčně lepkavá laskavost ulpívání, pomíjivosti a rozpadu (*Na vlnách času*, 1999). Děsí ji jeho cyklení, vrstvení (*Časová roláda*, 1992), prolínání. Asi proto mechanismus z emotivně působivého obrazu *Čas* (1989) připomíná více bizarní vraždící stroj z Kafkovy povídky *V kárném táboře* než neškodný hodinový strojek. Proto se z některých obrazů vynořují podivné nehistorické mořské bytosti, záhadné ulity, divoké rostliny a semena roztroušená ve fantaskních krajinách a astrálních pláních. Nejde o náhodu: vždyť i slovo pláň je odvozeno z řeckého plané – bloudit.

Na těchto obrazech Xénie Hoffmeisterová je velice obtížné rozeznat, zda se zobrazované téma vztahuje k přítomnosti, budoucnosti nebo minulosti. Čas je vnímán jako nekonečná spirála či gnóstický uroboros stvořený z chlupatých ocasů blíže nespecifikovaných zvířat. Lineární čas je zkomprimován do jediného bodu, do jakési bezčasé škvíry (*Otvor*, 2002), která nás sice může osvobodit od palčivé tělesnosti (*Neuhasitelná žízeň*, 2000), ale také zbavit prožitku krásy. V těchto krajinách nezaslechnete zpěv ptáků, nespátříte padající sněh ani odlesk osvobozujícího slunce. Všude

je pouze totalitní nehybnost zásvětí a jakási postevoluční estetika bizarních biologických mechanismů. Vše tu bytuje v chladné monochromní modři a odcizující hnědi.

To, co představoval pro Jakuba Demla Tasov, pro Alfréda Kubína Šumava, pro Bohuslava Reynka Petrkov, znamenají pro Xénii Hoffmeisterovou Lhenice-Vodice u Prachatic. V nenápadné, ale stále ještě idylické jihočeské krajině našla Xénia svůj „domov“ a tím vstoupila do její práce rovnováha, přirozenost a ze všeho nejvíce důvěrně vnitřní ukotvení. Po příjezdu do Lhenic-Vodice se jako by v jejím duševním displeji rozzářila báseň Alberta Caeira: „Natáhnu se do trávy a zapomenu na všechno, co mě učili.“ Letní senoseč, rozhazování posečené trávy a její podvečerní skládání do kupek se pro ni stává výraznou, doslova transpersonální zkušeností. Rozpomínání na létem prozářený čas pak v pražském ateliéru inspiruje cykly *Traviny* (2005-2007), *Sen v seně* (2006) či frekventované motivy ptačích hnízd. Ze všech těchto děl vane nostalgie dětství, vašeň léta a bezpečí domova, a to i v ontologickém smyslu. V tématech hnízd a travin se Xénii podařilo jakoby dotknout přirozenosti „vlastního srdce“. Jak jinak by mohly vzniknout obrazy s rilkovskými názvy *Duše růže* (1999) nebo *Růže sena* (2007)?

Paralelně s intimně abstraktními obrazy trav vytváří Xénia dětsky hravé objekty, asambláže a objektové skříňky z náhodně nalezených věcí. Tyto objekty nevznikají z přetlaku imaginace podvědomí, jak tomu bývalo u surrealismu, ani jako extravagantní východisko z prožitých sociálních otřesů, jako v případě dadaismu. Přesto se mi dadaistické zvolání „c'est mon dada“ (to jest má záliba) pro tyto práce jeví jako velmi přiléhavé. Objekty, povstávající výhradně z reality, mají charakter trojrozměrných „fotografií“, pocházejících z autorčiných objevitelských výprav do lesů i na rozličná vetešnictví a na bleší trhy. Některé působí jako úlovky šíleného houbaře, jiné zase jako produkty zvláštního druhu samočinného zoologického kinematografu. V každém případě se součástí každého objektu stává zajímavý příběh. Ačkoli jednotlivé „nálezy“ bývají vrženy tvůrčím gestem do nových souvislostí, přesto neztrácejí svoji původní kontinuitu ani paměť. Nakonec ani „příběhy“ filmů nevytvářejí jednotlivá exponovaná políčka, ale teprve naše vědomí. A navíc vše „podivné je přece krásné“.

Zcela zvláštní místo zaujímá v kontextu tvorby Xénie Hoffmeisterové cyklus *Botičky* (2007). Na první pohled by se zdálo, že Xénia si po létech závažného existenciálního tázání jako by jednoduše chtěla udělat „radost“ a dopřála si zasloužený terapeutický „shopping“. Pestře barevné dámské lodičky, zobrazované většinou v páru, předstírají pop-artovou konzumní prázdnotu stejně zdařile jako některá Warholova díla. Samozřejmě jen do té doby, než odhalíme jejich mnohvrstevnatou symboliku a konkrétní

„psychologii“ a než nás emocionálně poznamenají. Sami se však musíme rozhodnout, zda jsou vystavené střevíčky výzvou k vykročení do nekonfliktního světa konzumu a povrchní zábavy, anebo zda byly odloženy před vstupem na posvátnou půdu a my pak můžeme očekávat tajemný hlas z hořícího keře a posléze vyzvání k cestě.

Pro autorčino poslední tvůrčí období je charakteristické jisté smíření, spočínutí, změna barevnost a hravosti. Některé autorčiny umělecké vize, například o pádu „pyšné věže“, kterou synové lidští v Evropě budovali, se již vyplnily. Proměnila se i absurdní atmosféra obrazů. Šerosvitné bloudění beckettovských hrdinů nahradila pot'ouchle ironická atmosféra „budoáru“ Ionescovy *Plešaté zpěvačky* (např. cyklus *Symposium Helfenberg*, 2007; *Vybaleno*, 2010). Tyto malby jsou převážně uvolněné, hravě expresivní, plné rozličných věcí, kterým noc propůjčuje novou identitu, nabitou energií a napětím, podobně jako se to děje v animovaném filmu Na půdě Jiřího Barty. Mikrotenové sáčky se „recyklují“ v zajíce, pet lahve se mění na vetřelce, vysavač vysává v nočním ateliéru barvy, zlodějka straka sestavuje z ukradených předmětů fascinující objekty. Věci se bez záměru proměňují a vytvářejí zcela nový, svébytný svět. Přitom občas dochází k jakémusi dvojímu zrcadlení. Obraz reflektuje sen, skrze který se zrcadlí právě probíhající tvůrčí aktivity a běžný denní život umělkyně. V groteskně lyrických vizuálních příbězích tak ožívají dávná herakleitovská a zhuangovská témata o povaze reality. V mnohých z nás mohou tyto otázky vyvolávat neklid. Jenže právě zneklidnění bez důvodu je nejvíce zneklidňující.

Xénia Hoffmeisterová se ve své výtvarné práci „tvrdošíjně“ drží tradičních postupů a technik. Patří k tomu typu umělců, u nichž inspirace vzhází z práce, nikoli z konceptu. Přes všechny vnější „ochranné valy“ zůstává její tvorba niterně křehká a až tekutě nezakotvená. To však v jejím případě není znakem povrchnosti, nýbrž důsledkem tvůrčí volnosti a vnitřní odvahy znovu a znovu se vrhat vstříc absurditám doby a všem našim vnitřním nejistotám. Jsou tu přítomny veškeré pochybnosti o současném světě, všechna tíseň a krutost, kterou s sebou lidská civilizace nese, přesto ale není svět Xéniinou uměleckou výpovědí zpochybněn. Je si vědoma, že pro „poušť světa“ neexistuje žádná vnější úleva – a že skutečně svobodný člověk povstává z hlubin, ve kterých stále ještě žije jako dítě i jako nesmrtelný tvůrce. V době, kdy je „objektivita“ evropské civilizace ohrožena a plíživě rozkládána, to není málo. „Dětsky“ opravdová a intenzivní tvůrčí práce je totiž v současné chvíli pravděpodobně to jediné, co můžeme použít ke své tolik hledané a tolik očekávané transcendenci.

HUCL, Ivo. Realita z hlubin. *Ateliér*. 2012, č. 10.

9. Rituál tibetských mnichů

Rituály tibetských mnichů. In: *Bezejmenná čajovna* [online]. N/A [cit. 2013-03-26].
Dostupné z: <http://bezejmenna.name/kultura/?q=node/422>